

**UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ**  
**FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ**  
**Institut mezioborových studií Brno**

**Kriminalita národnostních menšin a její prevence z hlediska  
práce Policie ČR**

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**Vedoucí bakalářské práce:**

**Mgr. Jiří Souček**

**Vypracoval:**

**Tomáš Ludka**

**Brno 2012**

### **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Kriminalita národnostních menšin a její prevence z hlediska práce Policie ČR“ zpracoval samostatně a použil jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce. Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Brně dne 12. dubna 2012

.....  
Podpis

### **Poděkování**

Děkuji panu Mgr. Jiřímu Součkovi za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce Petře Ludkové za velkou morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce, a které si nesmírně vážím.

Tomáš Ludka

# OBSAH

<b>Úvod</b>	<b>5</b>
<b>1. Základní údaje o národnostních menšinách</b>	<b>7</b>
1.1. Vymezení pojmu národnostní menšina	7
1.2. Demografická situace menšin v ČR	10
1.3. Legislativa vztahující se k problematice menšin	13
1.4. Dílčí závěr	18
<b>2. Kriminalita národnostních menšin v České republice a její charakteristika</b>	<b>20</b>
2.1. Pojem kriminalita a její vymezení	20
2.2. Faktory ovlivňující kriminalitu národnostních menšin	22
2.3. Sociální politika v ČR ve vztahu k sociálně vyloučeným	25
2.4. Popis trestných činů páchaných menšinami	26
2.5. Dílčí závěr	31
<b>3. Prevence kriminality</b>	<b>32</b>
3.1. Role policie v multikulturní společnosti	33
3.2. Prevence kriminality menšin z hlediska práce Policie ČR	36
3.3. Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám v ČR	39
3.4. Program prevence kriminality a extremismu „Úsvit“	41
3.5. Projekt Střední policejní školy MV v Holešově	43
3.6. Změny legislativy – systémové změny	44
<b>4. Kazuistika</b>	<b>46</b>
4.1. Jednotlivé kazuistiky	46
4.2. Shrnutí	50
<b>Závěr</b>	<b>52</b>
<b>Resumé</b>	<b>54</b>
<b>Anotace</b>	<b>55</b>
<b>Seznam použité literatury</b>	<b>57</b>

## ÚVOD

Kriminalita národnostních menšin je jednou z vážných negativních jevů naší společnosti. V posledních letech je patrný velký nárůst protiprávního jednání ze strany národnostních menšin. Od roku 1993 je Česká republika otevřenou zemí, od května 2004 je součástí Evropské unie. Otevřením hranic sebou přineslo mocný příliv cizinců a spustilo zrychlený vývoj migračních procesů. Každý občan může tuto zem opustit a každý cizinec může v této zemi požádat o dlouhodobý pobyt, politický azyl, případně o občanství. Podmínky pro udělení občanství jsou obdobné jako v jiných evropských zemích, a tak je pravděpodobné, že vývoj, který v těchto zemích probíhá již několik desetiletí, čeká i naší republiku. Národnostní menšiny jsou nedílnou součástí české společnosti a kriminalita národnostních menšin či etnických minorit nepochybně souvisí s migrací. Vstupem do Evropské unie je národní migrační politika ve značné míře řešena v konsensu s partnerskými zeměmi a s využitím instrumentů evropského práva.

Nejpočetnější menšinou u nás jsou Slováci, kteří vzhledem k jazykové podobnosti nemívají žádné problémy se začleněním do majoritní společnosti a postupně dochází k jejich asimilaci. Druhou národnostní menšinou, co do početnosti, jsou Romové. I když na našem území žijí již po mnoho generací a převážně mluví česky, mají jinou mentalitu. Dále jsou tu Poláci, Němci, Ukrajinci, Rusové, Maďaři, Bulhaři, Rumuni a nelze opomenout nově vznikající neoficiální národnostní menšinu, kterou se stávají Vietnamci.

Česká společnost, stejně jako každá společnost obecně, má ve své charakteristice znaky nedůvěry vůči něčemu odlišnému, cizímu nebo novému, tedy i vůči příslušníkům jiných národnostních menšin. Panuje obecně názor, že Česká republika není příliš kladně hodnocena, co se týče vztahů mezi majoritou a minoritou. Soužití s lidmi jiné kultury je obecně chápáno jako problematické, neboť v důsledku neznalosti, provázané přetrvávajícími předsudky, dochází v komunikaci mezi majoritou a minoritou k vytváření bariér, které jsou zdrojem zbytečných nedorozumění a konfliktů. Etnické menšiny nejsou majoritní společností přijímány, důsledkem toho je jejich sociální vyloučení, které sebou nese chudobu, nezaměstnanost, segregaci a hlavně kriminalitu.

Nejlepším a nejlevnějším řešením kriminality nejen národnostních menšin je prevence. Policie ČR by se při plnění svých úkolů měla věnovat této problematice tak, aby převážně preventivním působením byly omezovány negativní jevy pocházející z řad příslušníků menšin. Neměla by se tedy zaměřovat pouze na restriktivní složku své práce, ale především na osvětu a prevenci. Prevence ze strany Policie ČR úzce souvisí s projektem „Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám“, jehož hlavním cílem je napomoci úspěšné adaptaci Policie ČR na podmínky vzrůstající společenské rozmanitosti a vybavení policistů odpovídajícími sociálními kompetencemi tak, aby byli schopni efektivní práce ve vztahu k menšinám. Této „Strategii“ bude věnována samostatná kapitola, ve které budou provedena shrnutí dalších projektů a činností Policie ČR v oblasti problematiky menšin v rámci celé České republiky.

Cílem práce není vyřešit problém kriminality národnostních menšin, ale zjistit míru kriminality etnických menšin v České republice a nastínit některé druhy a formy trestné činnosti specifické pro jednotlivé minority. Jako zaměstnanec Policie České republiky přicházím s příslušníky národnostních menšin každodenně do styku a mám možnost posoudit tuto problematiku ze svého vlastního pohledu. Několik roků se specializuji na funkci dozorčí služby. Jedná se o speciální skupinu v rámci Policie České republiky, jejíž činnost úzce navazuje na činnost integrovaného operačního střediska Policie České republiky a plní jeho úkoly. Dozorčí služba dále zajišťuje akceschopnost oddělení, zabezpečuje styk s veřejností, přijímá a zpracovává trestní, přestupková a jiná oznámení, zajišťuje a provádí úkony a nezbytná opatření k odstranění protiprávního stavu. Pokusím se nalézt odpovědi, proč dochází ke kriminalitě ze strany menšin a jaká jsou rizika této kriminality, jak působí Policie ČR v systému prevence trestné činnosti menšin a jaké organizační a legislativní úpravy by byly vhodné k realizaci zmenšení podílu páchaní trestné činnosti menšin v ČR.

# 1. Základní údaje o národnostních menšinách

## 1.1. Vymezení pojmu národnostní menšina

Českou republiku lze charakterizovat jako stát založený na občanském principu, což znamená, že nositelem státnosti není národ, ale lid. Česká republika, jako ústavní stát, je založena na principu suverenity lidu, politickém pluralismu, volné soutěži politických stran, reprezentaci vzešlé z voleb, principu dělby moci a na sociálních jistotách. S těmito principy se dále pojí ústavně zakotvená zásada ochrany menšin a jejich legitimních zájmů. To je zjevné, přečteme-li si hlavu třetí zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších ústavních zákonů:

### *Práva národnostních a etnických menšin*

#### **Čl. 24**

*Příslušnost ke kterékoli národnostní nebo etnické menšině nesmí být nikomu na újmu.*

#### **Čl. 25**

*(1) Občanům tvořícím národnostní nebo etnické menšiny se zaručuje všestranný rozvoj, zejména právo společně s jinými příslušníky menšiny rozvíjet vlastní kulturu, právo rozšiřovat a přijímat informace v jejich mateřském jazyce a sdružovat se v národnostních sdruženích. Podrobnosti stanoví zákon.*

*(2) Občanům příslušejícím k národnostním a etnickým menšinám se za podmínek stanovených zákonem zaručuje též*

*a) právo na vzdělání v jejich jazyce,*

*b) právo užívat jejich jazyk v úředním styku,*

*c) právo účasti na řešení věcí týkajících se národnostních a etnických menšin.*

V tomto ohledu je pojem národnostní menšina v českém kontextu vnímán jako širší pojem, který má i svůj kulturní, tradiční, popřípadě jazykový rozměr. Podrobnosti menšinové politiky upravuje zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků

národnostních menšin a o změně některých zákonů. Dále je tato problematika upravena v dalších právních předpisech a mezinárodních smlouvách.

Pojem národnostní menšina je podle zmíněného zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, definován jako společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo. Podle tohoto zákona je příslušníkem národnostní menšiny občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.<sup>1</sup>

Podle definice výše uvedeného zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, tvoří národnostní menšina početní menšinu obyvatelstva žijícího na území České republiky. Jedno z klasifikačních kritérií národnostních menšin, v němž se uplatňuje hledisko početnosti (jejího relativního počtu), můžeme národností menšiny vymežit početním poměrem na 3 skupiny:<sup>2</sup>

- svou početností překračující 10% obyvatelstva ve státě,
- početností je v rozsahu 3 - 10 % populace příslušného státu,
- svou početností nepřevyšující 3 % populaci příslušného státu.

Další definice chápe výraz národnostní menšiny jako mnohovýznamový a nepřesný pojem, jenž bývá užíván k tomu, aby bylo možno zařadit pod jeden stručný „střešní termín“ všechny typy a kategorie etnických společenství s výjimkou státních národů na „vlastním“ teritoriu, tedy:<sup>3</sup>

- malá etnika nedisponující vlastním národním státem,
- části velkých státních národů sídlící na území jiného státu,

---

<sup>1</sup> Z. č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů. § 2.

<sup>2</sup> Sulitka, A. Národnostní menšiny v České republice. In: ŠIŠKOVÁ, T. Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník. 1. vydání. Praha: Portál, 1998 ISBN 80 -7178-285-8, s. 54.

<sup>3</sup> Šatava, L. Národnostní menšiny Evropy: encyklopedická příručka. 1. vydání. Praha: Ivo Železný, 1994 ISBN: 80-7116-375-9. s. 16.

- specifické případy na pomezí etnografické či sociální skupiny.

Na základě zmíněných definic je tedy příslušníkem národnostní menšiny občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti. V ČR mají národnostní menšiny svou reprezentaci v Radě pro národnostní menšiny zřízené jako poradní orgán vlády ČR. Tato Rada má 29 členů, z nichž 18 tvoří zástupci národnostních menšin a jsou navrhováni sdruženími příslušníků národnostních menšin. Poměr zastoupení závisí na velikosti konkrétní menšiny.

Shrneme-li uvedené definice, pak nejdůležitějšími faktory pro identifikaci národnostní menšiny a jejich příslušníka jsou následující charakteristiky:

- státní občanství ČR;
- menšina se od majoritní populace odlišuje počtem, jazykem, kulturou, původem či tradicemi;
- menšinu spojuje úsilí o zachování a rozvoj svébytnosti menšiny;
- menšina, k níž se osoba hlásí, má historickou souvislost s ČR;
- osoba chce být jako příslušník národnostní menšiny uznávána.

Podle důvodové zprávy zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, jsou na území ČR tyto národnostní menšiny: bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, rakouská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská a ukrajinská.

Další etnické skupiny, zejména Vietnamci a Číňané, nejsou i přes svoji velkou početnost na základě daných definic považovány za národnostní menšinu. Hlavním důvodem je fakt, že nemají státní občanství ČR a nesplňují ani další kritéria citovaného zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníka národnostních menšin.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Průcha, J. Interkulturní psychologie. 3. vydání. Praha: Portál, 2010 ISBN: 978-80-7367-709-1, s. 60

## 1.2. Demografická situace menšin v ČR

Údaje o demografické situaci menšin žijících na území České republiky vycházejí z oficiálních výsledků „Sčítání lidu, domů a bytů za roky 1991, 2001 a 2011“ vedených Českým statistickým úřadem, dále z usnesení vlády České republiky ze dne 12. června 2002 ke „Zprávě o situaci národnostních menšin v České republice za rok 2001“ a z internetových informačních portálů.

Tabulka Národnostní složení obyvatel v ČR za rok 1991, 2001 a 2011

Sčítání lidu, domů a bytů										
	celkem	národnost								
		česká	moravská	slezská	slovenská	německá	polská	romská	ostatní	neuvedeno
1991	10 302 215	8 363 768	1 362 313	44 446	314 877	48 556	59 383	32 903	0	75 969
%	100	81,18	13,22	0,43	3,06	0,47	0,58	0,32	0,00	0,74
2001	10 230 060	9 249 777	380 474	10 878	193 190	39 106	51 968	11 746	120 094	172 827
%	100	90,42	3,72	0,11	1,89	0,38	0,51	0,11	1,17	1,69
2011	10 562 214	6 732 104	522 474	12 231	149 140	18 772	39 269	5 199	340 356	2 742 669
%	100	63,74	4,95	0,12	1,41	0,18	0,37	0,05	3,22	25,97

(pozn. tabulka byla zpracována na základě výsledků ČSU o sčítání lidu z roku 1991, 2001 a 2011)

Podle veřejných výsledků sčítání lidu, domů a bytů za rok 1991, 2001 a 2011 je z výše uvedené tabulky patrné, kolik lidí se v ČR při jednotlivých sčítáních přihlásilo k české či k jiné národnosti. V roce 1991 se k české národnosti, počítaje v to i přihlášení se k moravské a slezské národnosti, přihlásilo celkem 9 770 527 osob, což odpovídá 94,84% z celkového počtu přihlášených, z toho k moravské a slezské národnosti se přihlásilo celkem 1 406 759 osob, tj. 13,65%. Uvedení příslušnosti k jednotlivým menšinám ukázalo v roce 1991 na počet 531 688 osob, což je pouhých 5,16%. Nutno podotknout, že do tohoto součtu byla zahrnuta i kolonka s neuvedenou národností, kterou nevyplnilo 75 969 osob, tedy 0,74%.

Při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 se k české, moravské a slezské národnosti přihlásilo 9 641 129 osob, což činí 94,24%. Z toho k zmíněné moravské a slezské národnosti celkem 391 352 osob, tedy 3,83%. Zde je od posledního sčítání

vidět jasný nárůst počtu přihlášených k české národnosti na úkor národnosti moravské a slezské. Pokles počtu přihlášených k moravské národnosti činil v roce 2001 celkem 981 839 osob. Uvedení příslušnosti k jednotlivým menšinám odpovídá počtu 588 931 osob, tj. 5,76%. Za zmínku stojí skutečnost, že kolonka s jinou či neuvedenou národností doznala nárůstu na 292 921 osob, tj. 2,86%.

V roce 2011 se k nejpočetnější kategorii - české, moravské a slezské národnosti přihlásilo již pouze 7 266 809, tj. 68,80%, což je od posledního sčítání v roce 2001 propad o 25,44%. Přičemž počet přihlášených k moravské a slezské národnosti doznal mírného nárůstu a to 534 705 osob, tedy 5,06%. Uvedení příslušnosti k jednotlivým menšinám v roce 2011 rapidně vzrostlo na počet 3 295 405 osob, což odpovídá 31,20%. Kolonka ostatní národnosti vzrostla od posledního sčítání v roce 2001 téměř trojnásobně a příslušnost k jakékoli národnosti neuvedlo celých 2 742 669, což je více než čtvrtina z celkového počtu obyvatel ČR, 25,97%.

Je třeba také zdůraznit, že do celkového počtu obyvatel ČR jsou zahrnuti i cizinci s trvalým nebo dlouhodobým pobytem na území ČR.

Pokles počtu uvedeného v jiné než české národnosti za období od 1991 do 2001 lze hodnotit jako projev klesající identifikace s jednotlivými národnostními menšinami. Hypoteticky jde ale o širší komplex jevů působících na pokles deklarování národnosti:

- směšování pojmu národnost a státní občanství,
- homogenizace společnosti ČR po rozdělení československé federace,
- reakce na nepovinné vyplňování kolonky „národnost“,
- projev neochoty, resp. obavy, přihlásit se k jiné než české národnosti,
- ale i proces integrace či postupující asimilace příslušníků národnostních menšin.

Důvody poklesu počtu uvedení jiné než české národnosti jsou předmětem diskusí, z nichž například vyplývá, že v případě romské menšiny jde hypoteticky o proces, který je na jedné straně průvodním jevem sociálně ekonomické a kulturní integrace Romů do české společnosti, na druhé straně průvodním jevem procesu postupujícího příklonu Romů k českému jazykovému i národnostnímu prostředí. Z tohoto důvodu se podstatná část Romů patrně přihlásila k české národnosti a deklarovala rovněž používání českého jazyka.

Dramatický nárůst počtu nepřihlášených k žádné z národností při sčítání v roce 2011 vypovídá o neochotě sčítaných vyplnit co nejpřesněji sčítací formulář, či jej vyplnit v nejnütnější míře s vynecháním dobrovolných kolonek, případě strachu specifických menšin, vyplnit jej korektně. Národnost je rovněž pocitovou volbou každého člověka a možnost neodpovědět si v roce 2011 zvolilo 2,74 milionu obyvatel.

Podle výsledků posledního sčítání lidu v roce 2011 se k romské národnosti přihlásilo celkem 13 150 obyvatel, tj. 0,2 %. Pouze menší část z nich uvedla jen romskou národnost. Většina byla těch, kteří ji uvedli v kombinaci s jinou národností, například romská a česká, romská a moravská atp. (7951). Při sčítání před deseti lety se k romské národnosti přihlásilo 11 746 lidí, tedy 0,1 %.

*„Především obavy z proti-romských nálad způsobily, že se k romské národnosti přihlásil při sčítání lidu jen zlomek Romů“*, míní aktivista Karel Holomek ze Společenství Romů na Moravě. Někteří Romové navíc podle něj nerozumí smyslu sčítání. Romskou národnost zaškrtnlo pouze 13 tisíc lidí, otázka nebyla povinná.<sup>1</sup>

Z tohoto článku je patrné, že pracoval s přesnými informacemi Českého statistického úřadu a poukazuje na fakt, že pouhých 5199 obyvatel se přihlásilo k čistě romské národnosti. Článek dále poměrně logicky poukazuje na možné příčiny úbytku počtu přihlášených k Romům.

Stanovit přesný počet příslušníků romské menšiny je obtížné. Nelze spoléhat na statistická data zjištěná během sčítání lidu, neboť Romové se často hlásí k jiné národnosti než romské (rozhoduje princip sebeurčení), případně se nepřihlásí k žádné národnosti. Proto jsou oficiální informace o počtu Romů na základě deklarované národnosti značně zkreslené. Počet Romů na našem území lze pouze odhadovat. Odhady se pohybují obvykle v rozmezí 150 000 – 400 000 osob a velmi se liší. Jeden z uznávaných odborníků na romskou problematiku, J. P. Liégois (1994), odhadl počet Romů v ČR v rozmezí 250 000 – 300 000, přičemž horní hranici lze podle našich demografiů považovat za mírně nadhodnocenou.<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> <http://www.mezikulturnidialog.cz/Informace/romove-se-citi-byt-soucasne-cechy-proti-se-nehlasili-tak-casto-k-romske-narodnosti-mini-kumar-vishwanathan-.html>

<sup>2</sup> <http://www.mighealth.net/cz/index.php/Romov%C3%A9>

Podle posledních výsledků sčítání lidu k 26. březnu 2011 žilo v České republice 10 562 214 obyvatel, to je o 332 154 lidí více, než před deseti lety. Za tímto růstem stojí nejen zvyšující se porodnost několika posledních let, ale především imigrace cizinců, kterých v Česku žije o 260,5 % více než před deseti lety. Jejich počet se blíží k půl milionu. Nejpočetnější skupinou cizinců v ČR jsou lidé s ukrajinským státním občanstvím (117 810), na druhém místě jsou Slováci (84 380) následováni Vietnamci (53 110), Rusy (36 055), Němci (20 780) a Poláky (17 856). V České republice byli sečtení lidé ze 182 zemí světa. Proti roku 2001 u nás přibylo 97 182 Ukrajinců, 60 179 Slováků, 34 900 Vietnamců, 28 359 Rusů nebo 17 342 Němců. Nejvíce se rozrostla skupina Němců (o 504,4 %), Ukrajinců (o 471 %), Rusů (o 368,5%) a Slováků (o 248,7 %).<sup>1</sup>

### **1.3. Legislativa vztahující se k problematice menšin**

Ochrana národnostních menšin a jejich legitimních zájmů je zakotvena v Ústavě<sup>2</sup> ČR. Představuje normativní právní akt nejvyšší právní síly společně s ratifikovanými mezinárodními smlouvami. Právní normy související s problematikou národnostních menšin jsou upraveny v českém právním řádu a dále mezinárodními právními předpisy, které se vztahují na smluvní a členské státy příslušných organizací a společenství. V právním řádu České republiky jsou obsaženy ve vztahu k menšinám zejména tyto principy:

- princip etnické neutrality
- rovnost bez ohledu na etnickou, jazykovou, rasovou, národnostní a náboženskou příslušnost osob
- policie při výkonu své pravomoci zachovává zcela neutrální stanovisko
- princip vázanosti zákonem

Z uvedených principů jasně vyplývá, že veškerá činnost policie a výkon pravomocí se musí opírat o Ústavu ČR a platné zákony a musí se odehrávat v jejich mezích. Toto

---

<sup>1</sup> [http://www.scitani.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/predbezne\\_vysledky\\_scitani\\_lidu\\_domu\\_a\\_bytu\\_2011](http://www.scitani.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/predbezne_vysledky_scitani_lidu_domu_a_bytu_2011)

<sup>2</sup> Z. č. 1/1993 Sb., Ústava, ve znění pozdějších ústavních zákonů

platí obecně ve vztahu k občanům ČR i ve vztahu k cizincům a k menšinám na území ČR.

Mezi nejdůležitější mezinárodní právní předpisy, které souvisejí s problematikou národnostních menšin, patří zejména:

- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (Rada Evropy, 1950), která zaručuje právo na život, zákaz mučení, otroctví, nucené práce, právo na osobní svobodu, svobodu myšlení, svědomí, náboženského vyznání.
- Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, v r. 1965 přijata rezolucí Valného shromáždění Organizace spojených národů a o čtyři roky později vstoupila v platnost pro Československou socialistickou republiku. V tomto dokumentu se v článku 2 odst. 1 smluvní státy dohodly mimo jiné na postoji odsuzujícím rasovou diskriminaci a zavázaly se, že budou provádět bez prodlení a všemi vhodnými způsoby politiku směřující k odstranění rasové diskriminace ve všech jejích formách a k rozvoji porozumění mezi všemi rasami.
- Deklarace o právech osob příslušejících k národnostním, náboženským a jazykovým menšinám (OSN, 1992).
- Evropská charta menšinových a regionálních jazyků (Rada Evropy, 1992) - opatření ve prospěch užívání těchto jazyků ve veřejném životě, v oblasti vzdělávání, justice, médií, kulturních činností, sociálním a ekonomickém životě.
- Charta základních práv Evropské unie - zahrnuje osobní, občanská, politická, ekonomická a sociální práva a svobody, týkající se důstojnosti, svobody, rovnosti, solidarity, spravedlnosti a občanských práv.
- Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin (Rada Evropy, 1995) - stanoví, že ochrana národnostních menšin a práv a svobod jejich příslušníků tvoří nedílnou součást mezinárodní ochrany lidských práv a spadá do rámce mezinárodní spolupráce.
- Směrnice rady Evropské unie č. 2000/43/EC (Rada Evropské unie, 2000) – kterou se provádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na rasový či etnický původ.

Ústava<sup>1</sup> České republiky stanoví, že vyhlášené mezinárodní smlouvy, jimiž je ČR vázána, jsou závazné a mají přednost před zákony ČR a tyto s nimi nesmějí být v rozporu. Představuje nejvyšší právní akt.<sup>2</sup>

V rámci vnitrostátní legislativy je postavení příslušníků národnostních menšin výslovně upraveno dvěma ústavními zákony, tj. již zmíněnou Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod<sup>3</sup>, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Zejména Listina základních práv a svobod principiálně zakotvuje ochranu, postavení a práva příslušníků národnostních menšin, všem zaručuje, bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní či etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení, základní práva a svobodu.

Listina základních práv a svobod byla vyhlášena usnesením předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb. Tato forma vyhlášení způsobila určité nejasnosti při interpretaci právní síly Listiny, ovšem postupem času se ujal názor, že jako součást ústavního pořádku ČR je Listina ústavním zákonem.<sup>4</sup>

Listina základních práv a svobod dále stanovuje:

- zákaz diskriminace z národnostních, rasových, etnických a jiných důvodů,
- každý má právo svobodně rozhodovat o své národnosti, a příslušnost k národnostní nebo etnické menšině nesmí být nikomu na újmu,
- národnostním a etnickým menšinám se zaručuje všestranný rozvoj, včetně rozvíjení vlastní kultury, mohou rozšiřovat a přijímat informace v mateřském jazyce (vzdělávání, úřední styk), sdružovat se v národnostních sdruženích,
- tato práva náleží pouze občanům ČR, nikoli cizincům.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, je právním předpisem, který výslovně chrání práva související s národností nebo příslušností k určité rase. Trestní zákoník definuje jako trestný čin podle následujících ustanovení tato jednání:

---

<sup>1</sup> Z. č. 1/1993 Sb., Ústava, ve znění pozdějších ústavních zákonů

<sup>2</sup> Pavlíček, V., Hřebejk, J.: Ústava a ústavní řád České republiky. 1. vydání. Praha: Linde a.s., 1994 ISBN: 80-85647-38-9, s. 12

<sup>3</sup> Z. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších ústavních zákonů

<sup>4</sup> Pavlíček, V., Hřebejk, J.: Ústava a ústavní řád České republiky. 1. vydání. Praha: Linde a.s., 1994 ISBN: 80-85647-38-9, s. 29

- § 352 - násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci – tohoto jednání se podle odstavce (2) dopustí ten, kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání.
- § 355 - hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob – pro naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu musí pachatel veřejně hanobit některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání. Přísněji bude potrestán ten, kdo se popsaného jednání dopustí nejméně se dvěma osobami, nebo tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.
- § 356 - podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod – podle tohoto ustanovení je trestným činem takové jednání, kterým někdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků.
- § 400 – genocidium – jednání směřující k úmyslu zničit úplně nebo částečně některou rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou podobnou skupinu lidí.
- § 401 – útok proti lidskosti – v tomto ustanovení se mimo jiné jedná o postih takového jednání pachatele, který se v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu dopustí vyhlazování lidí, zotročování, deportace nebo násilného přesunu obyvatelstva, perzekuce skupiny obyvatelstva na politickém, rasovém, národnostním, etnickém, kulturním nebo náboženském základě, z důvodu pohlaví nebo z jiného podobného důvodu, apartheidu nebo jiné podobné segregace nebo diskriminace.
- § 402 - apartheid (apartheid – výraz označující zejména rasistickou politiku, jedná se zřízení, ve kterém jsou lidé různých ras nuceni žít odděleně) a diskriminace skupiny lidí – toto ustanovení postihuje jednání pachatele, který uplatňuje apartheid nebo rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou nebo třídní segregaci nebo jinou podobnou diskriminaci skupiny lidí.

- § 405 - popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia – pachatelem tohoto trestného činu je ten, kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo jiné zločiny nacistů a komunistů proti lidskosti.
- § 403 - založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka – podle tohoto ustanovení je posuzováno jednání pachatele, který založí, podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob.
- § 404 - projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod.

Na hlavu III. Listiny základních práv a svobod<sup>1</sup> a svobod bezprostředně navazuje zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, který podrobně upravuje požívání práv zaručených v Listině základních práv a svobod:

- právo na sdružování,
- právo účasti na řešení záležitostí týkajících se menšin,
- právo na užívání jména a příjmení v jazyce menšiny,
- právo na vícejazyčné názvy,
- právo na užívání jazyka národnostní menšiny v úředním styku a před soudy,
- právo na užívání jazyka menšiny ve věcech volebních,
- právo na vzdělávání v jazyce národnostní menšiny.

V návaznosti na Listinu základních práv a svobod a mezinárodní smlouvy, které jsou součástí právního řádu, zpracovává příslušné právní předpisy tzv. „antidiskriminační zákon“, zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů. Zakazuje diskriminace a blíže vymezuje právo na rovné zacházení. Podle tohoto zákona má fyzická osoba právo v právních vztazích, na které se vztahuje tento zákon, na rovné zacházení a na to, aby nebyla diskriminována.

Naskýtá se otázka ve věci trestněprávní a přestupkové ochrany osob před rasově motivovanými útoky a projevy rasové diskriminace všech forem v České republice, zda tuto ochranu poskytovat jen tzv. „tradičním menšinám“, tj. nedominantním skupinám

---

<sup>1</sup> Z.č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších ústavních zákonů

osob (především občanů daného státu) s etnickými, náboženskými, jazykovými atp. rysy, odlišnými od majoritní populace, či zda právní ochranu poskytnout též tzv. „menšinám novým“, jakými jsou například etnické skupiny Vietnamců a Číňanů a dále migrující dělníci, uprchlíci a další podobné skupiny osob, lišící se od majoritního obyvatelstva obdobným způsobem jako menšiny tradiční, avšak postrádající onen prvek stability, vyjádřený obvykle občanstvím daného státu. Stejně nevyjasněná je v právní teorii otázka, kdo je vlastně subjektem menšinových práv, zda jednotliví příslušníci menšiny, menšina jako kolektivní celek, či menšina i její jednotliví příslušníci.<sup>1</sup>

Ochrana rasových, národnostních, ale i jiných menšin před útoky na ně a na jejich příslušníky je nezbytným předpokladem udržení stabilního prostředí ve společnosti. Pocit ohrožení, který mohou vyvolat i jednotlivé, avšak mediálně působivě prezentované útoky, může vést k odvetným akcím, agresivní obranné reakci menšiny, a tím k eskalaci konfliktů mezi majoritní a minoritní populací.

Na základě shrnutí uvedených skutečností vyplývá, že právní úprava ochrany menšin spadá do oblasti ochrany lidských práv a svobod a zasahuje všechna právní odvětví. Ochrana zejména národnostních menšin není pouze vnitrostátním problémem toho kterého státu, ale jedná se o záležitost mezinárodního, možno říci celosvětového významu. Trestněprávní úprava ochrany menšin, popř. právní úprava jejich ochrany prostřednictvím přestupkového práva, musí tedy vycházet ze dvou základních zdrojů: z mezinárodních dokumentů, jejichž obsah je pro ČR závazný, a z vnitrostátních pramenů nejvyšší právní síly, tedy zejména z Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod.<sup>2</sup>

#### **1.4. Dílčí závěr**

Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a má občanství ČR. Menšina se od majoritní populace odlišuje počtem, jazykem, kulturou, původem či tradicemi. Národnostní menšinu dále spojuje úsilí o zachování a rozvoj svébytnosti menšiny, menšina má historickou souvislost s ČR a osoba chce být jako příslušník národnostní menšiny uznávána.

---

<sup>1</sup> Mrázek, J.: Ochrana menšin z hlediska mezinárodního práva. Právník, 1993, s. 485

<sup>2</sup> Pavlíček, V., Hřebejk, J.: Ústava a ústavní řád České republiky. 1. vydání. Praha: Linde a.s., 1994 ISBN: 80-85647-38-9, s. 58

Podle důvodové zprávy zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, jsou na území ČR tyto národnostní menšiny: bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, rakouská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská a ukrajinská.

V současné době se tedy uvedený zákon na příslušníky tzv. nových menšin (např. Vietnamci a Číňané) nevztahuje, i když lze předpokládat, že k tradičně a dlouhodobě žijícím příslušníkům národnostních menšin v České republice jistě budou postupně přibývat příslušníci dalších národnostních menšin, jejichž postavení bude odpovídat dikci zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníka národnostních menšin.

Podle posledních výsledků sčítání lidu v roce 2011 jsou nejpočetnější národnostní menšinou, když nebudeme brát v potaz českou, moravskou a slezskou národnost, lidé hlásící se ke slovenské národnosti, na druhém místě je to polská národnost následovaná německou národností a poslední místo zauímají občané ČR, kteří se přihlásili k národnosti romské.

## **2. Kriminalita národnostních menšin v České republice a její charakteristika**

Kapitola bude věnována charakteristice kriminality národnostních menšin v České republice, bude zde vysvětlen pojem kriminalita a uvedeny faktory, které ovlivňují kriminalitu národnostních menšin. Dále budou zmíněny typické druhy trestných činů pro jednotlivé národnostní menšiny, se kterými se mimo jiné setkávám i v rámci svojí profese.

### **2.1. Pojem kriminalita a její vymezení**

Nejen kriminalita národnostních menšin, ale i kriminalita samotná je celosvětovým problémem, který postihuje stále větší procento populace a stává se každodenním problémem každého z nás. Kriminalita je úhrn činů uvedených v trestním zákoníku obvykle popisovaných podle prostoru, času, rozsahu, struktury a pohybu. V obecném slova smyslu je to zločinnost, tedy společenský jev, kterým se rozumí souhrn trestné činnosti.

Kriminalita je sociálně-patologický jev, který doprovází lidskou společnost a spolu s jejím vývojem se mění i její jevové formy. Rozlišovat je třeba dvě základní definice kriminality:<sup>1</sup>

- 1) tzv. legální (juristické) pojetí kriminality, ve kterém se pojem kriminalita kryje s trestněprávním pojmem a v tomto smyslu je velmi určitý. Jde o souhrn jednání, které trestní právo posuzuje jako trestné činy
- 2) tzv. sociologické pojetí kriminality, kdy toto pojetí je širší a chápe kriminalitu nezávisle na trestním právu

Základní funkcí trestního práva je ochrana společnosti před kriminalitou. Kriminalita je tvořena souhrnem nebo množinou trestných činů, pojem trestný čin je uveden v § 13 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a rozumí se jím:

---

<sup>1</sup> Moulisová, M., Zoubková, I. Kriminologie a prevence kriminality. Praha: Armex Publishing s.r.o., 2004 ISBN: 80-86795-05-5, s. 13

- (1) *Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*
- (2) *K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*

Tato definice trestného činu opustila uvádění nebezpečnosti činu pro společnost jako samostatné a nezávislé podmínky trestnosti a sjednotila její posuzování s posuzováním formálního naplnění skutkové podstaty. Materiální pojetí trestného činu tedy nahrazuje pojetím formálně-materiálním<sup>1</sup>. Dosavadní pojem společenské nebezpečnosti je nově nahrazen pojmem společenská škodlivost činu, vztahující se k spáchanému činu, který zasáhl zájmy chráněné trestním zákoníkem, a v tomto smyslu je tedy „poškodil“<sup>2</sup>. Nově byla zavedena kategorizace trestných činů na zločiny a přečiny, která se projevuje nejen v trestním právu hmotném, ale i v trestním právu procesním. V obecné rovině lze též konstatovat, že se nová kodifikace nese v duchu výrazné změny hierarchie zákonem chráněných zájmů odrážející se v uspořádání jednotlivých hlav zvláštní části trestního zákoníku. Došlo k upřednostnění trestněprávní ochrany života, zdraví tělesné integrity, osobní svobody, nedotknutelnosti, důstojnosti, vážnosti, cti, soukromí, obydlí a majetku, jakož i dalších základních lidských práv, svobod a zájmů. Patrná je také nová filosofie ukládání trestních sankcí vycházející ze zásady „depenalizace“, která znamená nahrazování trestu odnětí svobody jinými sankcemi a opatřeními. Soud by měl u méně závažných trestných činů nejdříve zvažovat možnost uložení některé z alternativních sankcí. Nově byl zaveden trest domácího vězení.

Trestní právo České republiky je z podstatné části kodifikováno v jednom zákoně. Je třeba uvést, že podle Listiny základních práv a svobod je možno označit nějaké jednání za trestný čin pouze na základě zákona. Vedle trestního zákoníku jsou ustanovení hmotně právní povahy obsažena též:

- v zákoně č. 184/1964 Sb., kterým se vylučuje promlčení trestního stíhání nejzávažnějších trestných činů proti míru, válečných trestných činů a trestných

<sup>1</sup> Šámal, P. Trestní zákoník a naplňování funkcí a základních zásad trestního práva hmotného. Bulletin advokacie 10/2009, s. 23

<sup>2</sup> Šámal, P., a kolektiv. Trestní zákoník I. §1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009 ISBN 978-80-7400-109-3, s. 94

činů proti lidskosti, spáchaných ve prospěch nebo službách okupantů (ve spojitosti s 2. světovou válkou);

- v zákoně č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů;
- v zákoně č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., č. 633/1992 Sb. a č. 198/1993 Sb.;
- v zákoně č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu;
- v zákoně č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě; či
- v zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

S trestním zákonem souvisejí ovšem i další předpisy, ve kterých jsou uvedeny sankce za jednání, která jsou méně nebezpečná než trestné činy. Tato jednání jsou převážně označena jako přestupky nebo správní delikty. Jde především o zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích, devizové správní delikty jsou upraveny v zákoně č. 219/1995 Sb., celní přestupky v zákoně č. 13/1993 Sb. Dále se jedná o různé předpisy upravující disciplinární odpovědnost pracovníků, kárné přestupky příslušníků ozbrojených sborů, přestupky účastníků dopravy apod. Tyto přestupky (nebo správní delikty) jsou projednávány ve správním řízení různými státními exekutivními nebo kontrolními orgány a nejsou za ně ukládány tresty uvedené v trestním zákoně. Rozhodnutí těchto orgánů mohou přezkoumávat soudy.

## **2.2. Faktory ovlivňující kriminalitu národnostních menšin**

Kriminalitu národnostních menšin bezesporu nejvíce ovlivňuje sociální vyloučení. Sociální vyloučení chápeme jako „*proces, kterým jsou jednotlivci i celé skupiny osob zbavováni přístupu ke zdrojům nezbytným pro zapojení se do sociálních, ekonomických a politických aktivit společnosti jako celku*“<sup>1</sup>. Proces sociálního vyloučení je obecně důsledkem:

---

<sup>1</sup> <http://www.epolis.cz>, slovníček pojmů – sociální exkluze (vyloučení)

- chudoby a nízkých příjmů, spojených s nízkým vzděláním či špatnými životními podmínkami
- stigmatizace - v podmínkách ČR je v současnosti naprosto převažujícím vnějším zdrojem sociálního vyloučení prisouzená menšinová etnicita nebo onálepkování osob či skupiny osob jako problémových

*„Sociálně vyloučení jsou odříznuti od institucí a služeb, sociálních sítí a vzdělávacích příležitostí. Projevem sociálního vyloučení je tedy například dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na sociálních dávkách, život v prostorově vyloučených částech obcí, nízká kvalifikace, špatný zdravotní stav, rozpad rodin či ztráta sebeúcty. Jako adaptace na podmínky sociálního vyloučení se často vytváří specifické hodnoty a normy, mezi něž patří například důraz na přítomnost, neschopnost plánovat do budoucna, pocity beznaděje a bezmocnosti či přesvědčení, že člověk nemůže ovlivnit vlastní sociální situaci.“<sup>1</sup>* Lidé žijící na okraji společnosti se přizpůsobují podmínkám sociálního vyloučení, osvojují si specifické vzorce jednání, které jsou často v rozporu s hodnotami většinové společnosti, čímž jsou většinovou společností odmítány a odsuzovány. Tyto návyky však sociálně vyloučeným jedincům znemožňují být úspěšní ve většinové společnosti – být schopni pravidelně chodit do práce, splácet dluhy, dobře hospodařit s penězi atd. – což je znovu uzavírá v pasti sociálního vyloučení.

Jednou z nejviditelnějších podob sociálního vyloučení je vyloučení prostorové. *„Prostorové vyloučení znamená pro jedince bariéru rozvoje životních šancí. Nedobrovolně segregované skupiny zpravidla žijí v nejhorších, stigmatizovaných částech města, v nevyhovujících, nuzných obydlích s nedostatečnou úrovní sanitárního vybavení a přístupem k běžným službám.“<sup>2</sup>* Dalším vyloučením je vyloučení ekonomické (vyloučení z trhu práce, které bývá často způsobeno nízkým vzděláním i diskriminací), vyloučení symbolické (stereotypní a předsudečný pohled na lidi postižené sociálním vyloučením).

Při řešení otázek souvisejících se sociálně vyloučenými lokalitami se jako zásadní problém jeví směšování etnického a sociálního aspektu. Podstatná část

<sup>1</sup> Brož, M., Kintlová, P., Toušek, L. Kdo drží Černého Petra. Praha: Člověk v tísni o.p.s., 2007 ISBN: 978-80-86961-27-9, s. 11

<sup>2</sup> Toušek, L. Sociální vyloučení a prostorová segregace. www.caat.cz, publikace, s. 9

veřejnosti v ČR vnímá sociální vyloučení „především jako problém přítomnosti etnicky odlišné populace v majoritním prostředí. ... názory veřejnosti se často opírají o kusé nebo zcela nepravdivé informace, které se často zakládají na zkresleném nebo předpojatém vidění problémů.“<sup>1</sup> Bohužel i vrcholové orgány exekutivy a orgány samospráv mnohdy vycházejí z přesvědčení, že sociálně vyloučené lokality vznikají především jako důsledek jakési „romské mentality“ a že jsou výhradně problémem Romů. Pracují přitom se stereotypy typu „pro všechny Romy je typické, že chtějí bydlet pohromadě, zneužívají sociální dávky, nechtějí pracovat, některé typy kriminality jsou pro ně běžné, řešit kriminalitu mezi nimi nemá smysl“ atd. O něco poučenější instituce si sice přejmenují Romy na „sociálně vyloučené“, způsob uvažování však zůstane stejný, založený na předsudcích a zaměřený na řešení problémů „specifického etnika“, tj. nějak jinak než my ostatní se chovající entity. V důsledku toho pak produkují různé, na těchto stereotypech založené, „romské“ koncepce, v jejichž rámci pak působí romští poradci, asistenti, koordinátoři a „etnické komise“ stejně, jako se zároveň bohužel produkují „romská ghetta“. Pro Českou republiku jsou typická „městská ghetta“, jimiž se mohou stát celé obce nebo jejich čtvrtě (např. Chánov), častěji však skupiny ulic či jednotlivé ulice (např. ulice Bratislavská a Francouzská v Brně) nebo i jednotlivé budovy (medializované domy v Matiční ulici), ale i domy s „holobyty“.

„Za sociálně vyloučenou lokalitu považujeme geograficky vymezitelnou oblast, kde dochází ke koncentraci osob ohrožených sociálním vyloučením.“<sup>2</sup> Sociálně vyloučenou lokalitou bývá často „dům, ulice, část města, osada apod., která nese známky sociálního vyloučení, kterými mohou být např. nízký sociální status obyvatel, špatná kvalita bydlení, nedostupnost standardních služeb, nedobrovolné oddělení od ostatních obyvatel apod.“<sup>3</sup> Sociálně vyloučené společenství může čítat jen několik rodin či lidí, žijícím v jednom větším nájemním domě, ale může taky zabírat celou městskou část se stovkami obyvatel. Taková lokalita může být ve středu města, na jeho okraji, nebo dokonce úplně mimo město či obec, oddělena od života majoritní společnosti. V předmětných lokalitách není vysoká občanská vybavenost (možnost nákupu potravin, zdravotní péče, mateřské a základní školy, MHD apod.) a úroveň bydlení je nízká.

---

<sup>1</sup> Gabal, I., Čada, K., Snopek, J. Klíč k posílení integrační politiky obcí. Otevřená společnost, o.p.s., 2008, s. 5,10

<sup>2</sup> Jára, M., a kolektiv. Sociální diskriminace pod lupou. Otevřená společnost, o.p.s., 2006, s. 39.

<sup>3</sup> Brož, M., Kintlová, P., Toušek, L. Kdo drží Černého Petra. Praha: Člověk v tísni o.p.s., 2007 ISBN: 978-80-86961-27-9, s. 10

Menšiny zde žijící jsou závislí na sociálních dávkách, neboť mají omezený přístup k nalezení legálního způsobu obživy.

Dalším faktorem, který ovlivňuje kriminalitu národnostních menšin, je vysoký nárůst sociálně patologických jevů, jako je nezaměstnanost, chudoba a především společensky nebezpečné jevy, např. užívání drog, gamblerství a prostituce.

### **2.3. Sociální politika v ČR ve vztahu k sociálně vyloučeným**

Posláním sociální politiky státu je zprostředkování a garance solidarity mezi jeho občany. Spočívá na odpovědnosti státu a jeho aparátu vůči občanům - daňovým poplatníkům, kteří jsou zdrojem schopnosti státu zabezpečovat v nutném rozsahu veřejné statky včetně služeb. Návrat k tržnímu hospodářství započatý po pádu komunistického režimu v Československu v listopadu 1989 znamenal v průběhu posledních 15-ti let postupný obrat v koncepci sociální politiky.

Vzhledem k procesům sociálního vylučování v ČR bylo zásadním zvratem po roce 1989 zrušení trestného činu příživnictví, z jehož uplatňování vznikala fakticky povinnost pracovat (to znamenalo být v pracovněprávním poměru nebo být schopen na vyžádání prokázat jiné legální zdroje příjmu) doprovázené, státem garantovaným, pracovním umístěním občana (respektive vytvořením pracovního místa). Anulace povinnosti pracovat a povinnosti zaměstnat v prvních měsících post-komunistického režimu (tedy konec pečovatelského státu „sociálně-realistického“ typu) se stala ventilem procesu, během něhož se vytvářely celé pospolitosti sociálně vyloučených - bezdomovců a pauperizovaných vrstev v industriálních centrech. Tyto komunity stále výrazněji získávaly subkulturní či „etnické“ rysy, zhusta označované za typicky romské. Neodlučitelnou součástí sociální politiky státu je jeho politika zaměstnanosti a s ní se pojící síť Úřadů práce.

V ČR žijí desítky tisíc lidí dlouhodobě nezaměstnaných nebo nikdy nepracujících lidí závislých na sociálních dávkách. Mezi oblastmi s dlouhodobě nejhorší sociální situací v ČR patří Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj, kde je i nejvyšší míra potratovosti, rozvodovosti, sebevraždnosti, nezaměstnanosti atd.

Především zde, ale bez výjimky i v ostatních regionech ČR, vznikla v 90. letech 20. století sociální ghetta<sup>1</sup>, jejichž zvětšování se doposud nezastavilo (především jako důsledek nevhodné privatizace bytového fondu měst, rozpadu výrobního sektoru a zvětšení konkurence na trhu práce, ale též v této oblasti selhávající sociální politiky obcí a státu). Lidé na okrajích měst žijí v nevyhovujících a přelidněných „holobytech“ či ubytovnách, adaptují na život na sociálním dně, přizpůsobují jim své životní strategie.

Česká sociální politika si zatím se stále zvětšujícím se fenoménem sociálního vyloučení neví rady. Zákonné normy neodpovídají velikosti problému. Postupně se v nich sice objevují nástroje pomoci sociálně vyloučeným lidem, nespecifikují však, kdo bude služby poskytovat a z čeho budou hrazeny. Ministerstvo práce a sociálních věcí si tuto mezeru uvědomuje. Připravuje metodiku, systém vzdělávání a podpory stávajících poskytovatelů této služby. Zároveň je ale potřeba, aby byla v dostatečném objemu a dlouhodobě financována sociální práce samotná. Organizací, které jsou za stávajících podmínek schopné tuto službu provozovat, je jako šafránu. Mohou ji zajišťovat obce a mnohé o to stojí.

## **2.4. Popis trestných činů páchaných menšinami**

V souvislosti s přijetím zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů, neexistují v současné době žádné statistické údaje, které by evidovaly trestnou činnost národnostních menšin a nelze tak vycházet z přesných kvantitativních údajů. Pouze velmi přibližné údaje lze odhadnout podle státního občanství pachatele. V případě kriminality romské minority je takový statistický výpočet ztížen tím, že k romské národnosti se hlásí mizivé procento, většina Romů má státní občanství ČR, Slovenské republiky, Rumunska, Bulharska, Polska apod.

Ve statistikách Policie ČR jsou evidovány pouze osoby, které nemají státní občanství, tj. cizinci. Informace o příslušnosti pachatelů k národnostním menšinám nejsou evidovány, protože evidence takových údajů bez souhlasu osoby jsou diskriminační, v rozporu s občanskými principy a ochranou osobních dat.<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> Toušek, L. Sociální vyloučení a prostorová segregace. www.caat.cz, publikace, s. 12

<sup>2</sup> Kuchta, J., Válková, H., a kolektiv. Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005 ISBN 80-7179-813-4, s. 316

Téměř každý občan, kterého se zeptáte v souvislosti s kriminalitou ze strany menšin ČR, vám odpoví: „Romové - pachatelé trestných činů (loupežná přepadení, krádeže, dluhy, neplacení nájmů, nečistota), Vietnamci - zbohatlíci díky nelegálním praktikám (stánky, tržnice), Ukrajinci - organizovaný zločin, práce „načerno“ bez pracovních smluv, Rumuni – žebráci, kapsáři apod.“

Následující řádky budou zaměřeny na nejčastější kriminalitu jednotlivých menšin, která se objevuje ve spisových materiálech, tedy se zaměřením na kriminalitu zjevnou a nikoliv skrytou (domácí násilí, znásilnění apod.). Skrytá kriminalita není nikde psaná, lidé k této kriminalitě přispívají svým strachem anebo obavami z případného udání potenciálního pachatele.

Latentní kriminalita je ta část kriminality, která nebyla nikdy zjištěna, tím méně objasněna, stíhána a potrestána. Podle odborníků se většinou vyskytuje v případech korupce (např. u korupce se odhaduje, že skryto zůstává téměř 100 procent všech transakcí), neplacení výživného, neoprávněných zásahů k domu či bytu, podvodů s nemovitostmi, podvodů při zaměstnávání jiných osob, pašování zboží, nedovoleného ozbrojování, týrání zvířat, pomluv se závažnými následky, nákupu kradeného nebo jinak nepoctivě získaného zboží, neoprávněného podnikání, obcházení daňových povinností, pojišťovacích podvodů, celních podvodů, ekonomická kriminalita.<sup>1</sup>

Jako zaměstnanec Policie České republiky na obvodním oddělení v Brně přicházím s příslušníky národnostních menšin každý den do styku a mám možnost posoudit tuto problematiku ze svého vlastního pohledu. Nejvíce se setkávám s kriminalitou ze strany Romů. Většinou se jedná o krádeže, vloupání a podobně. Není dne, kdyby nebyla oznámena krádež ze strany pachatele „snědé pleti“. Majetková trestná činnost je v případě romské menšiny na prvním místě.

Trestné činy proti majetku jsou uvedeny v hlavě páté zvláštní části, zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Po nahlédnutí do spisu u osob romského etnika převládá jednoznačně přečin krádeže dle ustanovení § 205 a rozumí se jim podle odstavce 1:

---

<sup>1</sup> Novotný, O., Zapletal, J., a kolektiv. Kriminologie. 2. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004 ISBN: 80-7357-026-2, s. 45

*Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a*

*a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,*

*b) čin spáchá vloupáním,*

*c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,*

*d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo*

*e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob,*

*bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*

Krádež dle ustanovení § 205 trestního zákoníku spadá obecně mezi nejrozšířenější paragraf z registrované kriminality v ČR za rok 2011, tvoří 56,9 procent, což odpovídá 180 344 skutkům<sup>1</sup>.

Nejrozšířenější jsou poté tzv. „kapesní krádeže“ dle ustanovení § 205 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku, které se dějí převážně v obchodních domech a jejich okolí, v městské hromadné dopravě a na jejich zastávkách. Dále jsou to tzv. „krádeže vloupáním“ dle ustanovení § 205 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku, častým objektem útoku jsou senioři, pachatel pod záminkou prodeje různého zboží, odečtu elektroměru nebo vyplacení sociálních dávek, získává důvěru oběti a v nestřeženém okamžiku odcizuje nemalou finanční hotovost. U romských pachatelů krádeže je také velmi častá recidiva, která je právně upravena v ustanovení § 205 odst. 2 trestního zákoníku a zní: „Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za čin uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta“.

Nelze opomenout i v poslední době vzrůstající počet loupežných přepadení jak ze strany jednotlivců nebo part složených mimo jiné i z nezletilých Romů, jedná se o ustanovení § 173 trestního zákoníku, který je uveden v hlavě druhé zvláštní části trestního zákoníku, díl 1, trestné činy proti svobodě.

---

<sup>1</sup> <http://www.policie.cz/soubor/prezentace-npp-skv.aspx> , Základní statistické údaje o trestné činnosti v roce 2011

Oproti kriminalitě romské menšiny je přístup majoritní společnosti ke kriminalitě vietnamské komunity skoro až tolerantní. Od 90. let byl nejrozšířenější formou výdělečné činnosti většiny vietnamské komunity stánkový prodej spotřebního zboží, který se v poslední době přeměnil na prodej zboží v „kamenných„ obchodech, kde převážně zaměstnávají české prodavače.

Vzhledem k uvedené činnosti Vietnamců, převládají trestné činy hospodářské, kterou jsou uvedeny v hlavě šesté zvláštní části trestního zákoníku. Hospodářské trestné činy páchané vietnamskou komunitou souvisejí především s obchodními aktivitami Vietnamců, které jsou na našem území spojeny převážně s prodejem nekvalitního, ale prestižními značkami označeného textilu, obuvi, elektroniky, CD nosičů, videokazet, alkoholu a cigaret, které jsou prodávány formou stánkového prodeje takřka ve všech výhodných lokalitách.

Jedná se především o trestný čin porušování práv k ochranné známce a jiným označením uvedený v díle čtvrtém – trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu, související s ochrannou známkou, který je právně upraven v ustanovení § 268 a podle odstavce 1 zní: *„Kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“*

Hospodářskou trestnou činnost je třeba odlišit od majetkové kriminality, kdy první zmíněná směřuje proti hospodářskému řádu a jeho fungování, oproti tomu majetková trestná činnost směřuje proti majetku fyzických a právnických osob.<sup>1</sup>

Zmíněný trestný čin dle ustanovení paragrafu 268 trestního zákoníku, porušování práv k ochranné známce a jiným označením, který je ze strany vietnamské

---

<sup>1</sup> Novotný, O., Zapletal, J., a kolektiv. Kriminologie. 2. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004 ISBN: 80-7357-026-2, s. 263

komunity páchán nejčastěji, jednotlivé občany přímo nepoškozují, nebudeme-li brát v úvahu kvalitu kupovaného zboží.

V poslední době je ovšem patrný nárůst mnohem závažnější kriminality spočívající ve formě organizovaného zločinu, zejména obchod s lidmi, prostituce a šíření toxikomanie. Drogová kriminalita se ve vietnamské komunitě počala objevovat v posledních pěti letech a od té doby dochází k nárůstu drogově závislých osob v komunitě. To vedlo určité vietnamské zločinecké struktury k postupnému vybudování distribučních sítí takřka ve všech oblastech, kde vietnamská komunita působí. Činnost vietnamských distribučních skupin spočívá především v distribuci heroinu a pervitinu k cílovým uživatelům, kterými jsou z 95 procent výhradně Vietnamci a Číňané.

Na základě vyhodnocení vývoje kriminality v ČR za rok 2011 bylo registrováno celkem 203 675 skutků, které se týkaly majetkové trestné činnosti. Podíl majetkové kriminality činí 64,2 procent ze všech druhů trestné činnosti, která celkově činí 317 177 skutků. Oproti tomu 28 216 skutků týkající se hospodářské kriminality, s podílem 8,9 procent, vypadá vůči majetkové kriminalitě skoro zanedbatelně. Opačně je to s objasněností. Za rok 2011 se podařilo objasnit 57,1 procent skutků hospodářských trestných činů, zatímco u majetkových trestných činů je to jen 22,3 procent. U přečinu krádeže podle ustanovení § 205 trestního zákoníku je toto číslo ještě menší, pouze 18,4 procent.<sup>1</sup>

Trestná činnost ukrajinských a ruských národnostních menšin je v největší míře páchána na svých vlastních příslušnících. Pokles životní úrovně v jejich zemích a ekonomická krize vedly k tomu, že se ČR vzhledem k jazykové i geografické blízkosti stala vhodným místem ekonomické migrace pro jejich občany. Významným fenoménem souvisejícím s pracovní migrací Ukrajinců a Rusů je činnost osob, které zprostředkovávají zaměstnání tzv. „klientů“. Svým pracovníkům zajišťují zaměstnání a ubytování a za to si účtují nemalou část jejich výdělků. Objevují se zde prvky protiprávního jednání, kdy „svým“ pracovníkům odebírají osobní doklad, aby je mohli vydírat a udržovat v závislosti.

V největším rozsahu se příslušníci ze zemí bývalého Sovětského svazu podílejí na organizovaném zločinu. Předmětem jejich zájmu je vymáhání dluhů, poskytování

---

<sup>1</sup> <http://www.policie.cz/soubor/prezentace-npp-skpv.aspx> , Základní statistické údaje o trestné činnosti v roce 2011

tzv. „ochrany“ podnikatelům, organizování prostituce, obchod s lidmi, obchod se zbraněmi a v poslední míře šíření toxikomanie.

## **2.5. Dílčí závěr**

Moderní kriminologické přístupy zdůrazňují komplexnost boje s kriminalitou. Uvedené trestné činy, např. závažné hospodářské kriminality, nelze hodnotit jen kvantitativními údaji, významnější je hodnocení kvalitativní. Závažnost zde spočívá zejména v propojení s dalšími formami organizovaného zločinu, s legalizací výnosů z trestné činnosti, s korupcí atd. Vysoká četnost se rovněž neprojevuje u trestných činů spojených s extremismem, rasismem, lichvou, kriminalitou na životním prostředí, na movitém kulturním dědictví atd., ale neoddiskutovatelná je jejich vysoká společenská nebezpečnost.

Kriminalitu národnostních menšin nejvíce ovlivňuje sociální vyloučení, které je důsledkem chudoby a nízkých příjmů, spojených s nízkým vzděláním či špatnými životními podmínkami. V podmínkách ČR je v současnosti naprosto převažujícím vnějším zdrojem sociálního vyloučení přisouzená menšinová etnicita nebo onálepkování osob či skupiny osob jako problémových.

S fenoménem sociálního vyloučení si česká sociální politika zatím neví moc rady. Postupně se sice v zákonných normách objevují nástroje, které mají pomoci sociálně vyloučeným lidem, nespecifikují však, kdo bude služby poskytovat a z čeho budou hrazeny. V otázce sociální politiky je také důležité si uvědomit, že posláním sociální politiky státu je zprostředkování a garance solidarity mezi všechny občany, nejen mezi některé příslušníky menšin.

### 3. Prevence kriminality

Kriminalita je, jak již bylo řečeno ve druhé kapitole této práce, sociálně-patologický jev, který narušuje sociální vztahy jedince navzájem a jeho vztahy ke společnosti. Nebezpečí kriminality jsou skryta také v jejím neustálém nárůstu a vyšším počtu nových a obtížně odhalitelných typů a forem zločinu. Nelze opomenout i nebezpečí ve zvyšující se mobilitě obyvatelstva, snižujícím se věku pachatele, rostoucí brutalitě a v souvislosti s menšinami, jejich migrace. Kriminalita není jen problémem oblastním, ale celosvětovým. Je více než pravděpodobné, že k jejímu vymýcení nikdy nedojde, což vedlo k tomu, že kriminální prevence je považována za rovnocennou trestní represi. Společnost se snaží alespoň dostat kriminalitu pod kontrolu. V oblasti kriminality jde tedy především o její prevenci.

Prevencí kriminality, v užším smyslu, rozumíme soubor nejrůznějších aktivit mimo-trestního charakteru orientovaných na odstranění kriminogenních faktorů, s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jejího zmenšení. Jde tedy o působení na faktory kriminality, na příležitosti a podněty k páčání trestných činů, dále o působení na potenciální pachatele a oběti a vytváření zábran proti páčání trestných činů.<sup>1</sup>

Preventivní aktivity dělíme podle obsahu na prevenci sociální, situační a viktimologickou. Sociální prevence směřuje k sociálním příčinám zločinnosti a je zaměřena na sociální faktory kriminality. Situační prevence je zaměřena na kriminogenní situace, tj. na zmenšování počtu příležitostí k páčání trestných činů a chápe zločin jako produkt motivace a příležitostí. Prevence viktimnosti je zaměřena na potenciální oběti protiprávního jednání a jejím cílem je, aby se člověk nestal obětí trestného činu.<sup>2</sup>

Sociální prevence má nejširší zaměření, představuje aktivity, které ovlivňují proces socializace a sociální integrace jedince a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páčání trestné činnosti. Sociální prevence působí především na děti a mládež. Dále do této prevence můžeme zahrnout působení nevládních organizací,

---

<sup>1</sup> Novotný, O., Zapletal, J., a kolektiv. Kriminologie. 2. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004 ISBN: 80-7357-026-2, s. 172

<sup>2</sup> Zapletal, J. a kolektiv. Prevence kriminality. 3. vyd. Praha: PA ČR. 2008 ISBN: 978-80-7251-270-6, s. 9

sociální politiku státu a další instituce, které se zabývají rizikovou mládeží. Sociální prevence je zaměřená především na vývoj možných budoucích pachatelů.

Jak ukazují kriminologické výzkumy, lze nalézt souvislosti mezi negativními znaky ve vývoji jedince a jeho následnou kriminální dráhou. Tyto výzkumy mohou potvrdit na základě vlastních zkušeností. Vzhledem k tomu, že pracuji již několik let u policie, setkávám se opakovaně s určitými pachateli přestupků či trestných činů. Jejich kriminalistická kariéra s jejich věkem roste. Ti, kteří začínali krádežemi v obchodních domech, končí u páchání kriminality závažné i násilné, roste jejich brutalita a bezohlednost, která se odráží například u zločinu loupeže. Tato zjištění vyvolávají potřebu společnosti na změnu prostředí, ve kterém dochází k socializaci. Proto je rozhodující, aby k této změně docházelo již v období dětství a dospívání.

Podle okruhu adresátů jednotlivých preventivních aktivit lze prevenci kriminality dělit na primární, sekundární a terciární. Primární prevence je orientována na předem neurčený okruh osob, tedy na celou společnost. U sekundární prevence jsou adresáty rizikové skupiny potenciálních pachatelů nebo potenciálních obětí. Terciární prevence je zaměřena v zájmu prevence recidivy na pachatele a oběti.<sup>1</sup>

### **3.1. Role policie v multikulturní společnosti**

Policie České republiky patří mezi státní orgány, jejichž prostřednictvím se uskutečňuje výkonná moc státu. Role Policie je dána zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který definuje policii jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor sloužící veřejnosti a jejím úkolem je chránit bezpečnost osob, majetek, veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony. Činnost policie není vázána jen jedním zákonem, pro práci policie je důležitá znalost celého právního řádu. Ve vztahu k problematice menšin jsou pro policii podstatné hodnoty a principy obsažené v právním řádu ČR, také některé podzákoné prováděcí akty, především nařízení vlády,

---

<sup>1</sup> Zapletal, J. a kolektiv. Prevence kriminality. 3. vyd. Praha: PA ČR. 2008 ISBN: 978-80-7251-270-6, s. 10

vyhlášky ministerstva vnitra a rozkazy policejního prezidenta. Mezi základní principy patří:<sup>1</sup>

- **Princip etnické neutrality** - *Policie České republiky je policií státu, který je založen na občanském principu, tedy na rovnosti všech bez ohledu na etnickou, jazykovou, rasovou, národnostní a náboženskou příslušnost. Z této skutečnosti vyplývá, že policisté, bez ohledu na to, že jsou fakticky příslušníky většiny nebo menšiny, musí při výkonu své pravomoci zachovávat v tomto ohledu zcela neutrální stanovisko.*
- **Princip vázanosti zákonem** - *Veškerá činnost policie a výkon jejich pravomocí se musí opírat o zákon a musí se odehrávat v jeho mezích. Tento obecný princip platí také ve vztahu k menšinám a jejich příslušníkům.*

Práce policie se také řídí zásadami, které vyplývají z obecných principů efektivity a účelnosti. V multikulturní společnosti plní roli jednoho z představitelů hodnotového řádu, na kterém je založen stát. Jednou z těchto hodnot je princip „právního státu“. Role policie je především sankční, ochranná, obecně pořádková a v neposlední řadě také preventivní, i když tato role je velmi omezená. Roli policie ve vztahu k multikulturní společnosti můžeme definovat takto:<sup>2</sup>

- **Role ochranná** - *Policie je povinna při své činnosti chránit oprávněné zájmy příslušníků menšin. To platí i o příslušnících většiny. Podstatné je, že ve vztahu k většině se to chápe „samo sebou“, kdežto ve vztahu k menšině často nikoliv.*
- **Role sankční** - *Policie je povinna při své činnosti sankcionovat taková protiprávní jednání, která jsou namířena proti koncepci rovnoprávného multikulturního soužití (například nerovné zacházení s lidmi na základě toho, že mají odlišnou barvu pleti). Valná část sankční činnosti není pouze věcí policie,*

---

<sup>1</sup> Budilová, L., Hirt, T. Policista v multikulturním prostředí: Informační manuál pro Policii ČR. Praha: MVČR, 2005 ISBN: 80-903510-1-8, s. 6

<sup>2</sup> Bílek, P., Dufková, I., Uhl, P., Zlámal, J. Policie v multikulturní společnosti, Praha: Vyšší policejní a Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2003, s. 16

*ale i jiných státních orgánů. Policie by v tomto případě měla plnit svou roli, která je jí zákonem určena, tedy dohlížet na dodržování principu rovnoprávnosti.*

- ***Role reprezentační*** - Policie by měla důstojně plnit roli „prvního kontaktního státního orgánu“. Tato role nevyplývá ze zákona, ale z podstaty policejní práce, která má ve své základní podobě terénní povahu. Policie se často setkává s problémy, které nespádají do její kompetence. V případě menšin je tato pravděpodobnost ještě vyšší, protože příslušníci menšin se mohou v českém právním řádu orientovat méně než příslušníci většiny. Vnímání policie menšinami výrazně ovlivňuje jejich vztah ke státu jako celku a možnost jejich integrace. Z reprezentační role vyplývá role informační. Policie nemá podávání informací v popisu práce, ale není v rozporu se zákonem. Podání vhodné informace tak může v mnoha případech přinášet při řešení problému kýžený efekt.
- ***Role preventivní*** - Policie by měla svou bezchybnou prací plnit obecnou preventivní roli. Neměla by se tedy zaměřovat pouze na restriktivní složku své práce, ale také na osvětu a prevenci.

Policie se setkává, ve vztahu k menšinám, s několika typy problémů. Prvním z nich je protiprávní jednání, které je páčáno na jedincích z řad národnostních menšin či cizinců (např. zaměstnávání cizinců za nevýhodných podmínek). Problém mimo jiné souvisí s faktem, že se policie o takovém protiprávním jednání nedozví, ať již z důvodu obtížně vymahatelného práva v sociálně vyloučených lokalitách nebo neobracení se oběti na policii z důvodu strachu, neznalosti či nedůvěry. V takovém případě hovoříme o latentní (skryté) kriminalitě.

Latentní kriminalita zahrnuje trestné činy, o kterých se orgány činné v trestním řízení nedozvěděly. Míru latentní kriminality ovlivňuje zejména intenzita formální a neformální kontroly, tolerance poškozených a úroveň právního vědomí občanů.<sup>1</sup>

Druhý typ problémové situace vychází z existence odlišných vzorců chování v kulturách jednotlivých příslušníků menšin. Jedná se například o domácí násilí, vztah

---

<sup>1</sup> Novotný, O., Zapletal, J., a kolektiv, Kriminologie. 2. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004 ISBN: 80-7357-026-2, s. 45

k ženám nebo výchovu dětí, kdy mohou být z našeho pohledu některé výchovné praktiky chápány jako zanedbání výchovy. Pokud dojde k protiprávnímu jednání, policie vždy postupuje v souladu se zákonem a to i v případech, kde by bylo protiprávní jednání ve shodě s kulturními vzorci dané menšiny.

V důsledku zániku tradičních kulturních norem a hodnot menšiny, slabé integraci členů menšiny do většinové společnosti a následné izolaci, dochází často k patologickým jevům, jako je například často diskutovaná lichva v sociálně vyloučených lokalitách obývaných převážně romskou populací. Poněkud problematická je spolupráce policie s tvořícími se elitami různých menšin. Hlavní úskalí této spolupráce spočívá v charakteru těchto elit, neboť každá elita je zároveň zájmovou skupinou a spolupráce s ní nemusí vést k obecnému, ale pouze k dílčímu prospěchu, tedy zejména k prospěchu elit.<sup>1</sup>

### **3.2. Prevence kriminality menšin z hlediska práce Police ČR**

Nejlepším a nejlevnějším řešením kriminality nejen národnostních menšin je prevence. Politika prevence kriminality je součástí bezpečnostní politiky státu, která je hlavním nástrojem kontroly kriminality. Zabývá se eliminací sociálně patologických jevů a snižováním motivů a příležitostí k páchání trestných činů. Kriminalitu lze chápat jako nejextrémnější článek sociální patologie. Její zdroje spočívají v oblasti sociální a situační. V souvislosti s faktory sociálními hovoříme o příčinách a v souvislosti se situačními o příležitostech. Eliminace sociálních příčin je předmětem širokého pojetí sociální politiky (výchova, vzdělávání, osvěta, sociální zabezpečení, trh práce atp., ale také trestní politika), zatímco situační aspekty spočívají v eliminaci příležitostí k páchání trestné činnosti.

Konkrétně se jedná o identifikaci podmínek usnadňujících páchání trestné činnosti (např. “legislativní mezery”, mechanismy fungování veřejné správy, přístupnost objektu trestného činu, nízká míra rizika pro pachatele a snadné vytváření zisků z trestné činnosti). Prevence kriminality je definována jako ofenzivní strategie

---

<sup>1</sup> Budilová, L., Hirt, T. Policista v multikulturním prostředí: Informační manuál pro Policii ČR. Praha: MVČR, 2005 ISBN: 80-903510-1-8, s. 7

boje s trestnou činností. Na rozdíl od represivních metod, koncipovaných zejména v rámci trestní politiky, využívá především metod nerepresivních, na nichž se podílí široká škála veřejných institucí i soukromých subjektů. Cílem preventivní politiky je snížení míry a závažnosti trestné činnosti a zvýšení pocitu bezpečnosti občanů. Preventivní politika se zaměřuje na eliminaci kriminogenních faktorů a kriminálně rizikových jevů a na pomoc obětem trestných činů.<sup>1</sup>

Oproti poměrně nedávné minulosti, kdy byla preventivní teorie spojována zejména s tzv. tradiční kriminalitou (majetkovou, násilnou a mravnostní), se její současné pojetí významně rozšiřuje. V rámci politických strategií, výzkumné činnosti i praktických opatření se zabývá eliminací sociálních příčin, které potencují šíření kriminální infekce mezi ohroženými sociálními skupinami populace, mezi které spadají i národnostní menšiny. Z tohoto hlediska se stává prevence také významnou složkou strategie v boji proti organizovanému zločinu, terorismu, ekonomické kriminalitě a korupci. Přijímaná opatření staví na analytické, vyhodnocovací i prognostické činnosti a na expertním přístupu. Obdobně jako u tradiční kriminality směřuje do oblastí sociální a situační, ale i do složitých mechanismů fungování veřejné správy, legislativy, organizace práce policie a mezinárodní spolupráce atp. Prevenci organizovaného zločinu jsou zpravidla věnovány specifické koncepční vládní materiály.

Jedním ze základních kroků k ovlivňování a ke snižování trestné činnosti minorit by měla být v první řadě snaha zlepšit jejich nepříznivý sociální status tak, aby byl srovnatelný s majoritou. Vláda ČR se snaží vytvářet takové prostředí, které podporuje rozvoj multikulturní a tolerantní společnosti. K naplnění těchto cílů byly ustanoveny poradní orgány vlády – Rada pro lidská práva, Rada pro národnosti, Rada vlády pro záležitosti romské komunity.<sup>2</sup>

S preventivní činností Policie České republiky úzce souvisí vznik preventivně informačních skupin. V roce 1999 stanovil policejní prezident, plk. JUDr. Jiří KOLÁŘ svým rozkazem, zásady činnosti preventivně informačních skupin (PIS) Policie České republiky. Toto nařízení Policejního prezidia ČR se stalo jedním ze základních východisek pro policejní práci v oblasti předcházení kriminalitě a informování

---

<sup>1</sup> Novotný, O., Zapletal, J., a kolektiv, Kriminologie. 2. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004 ISBN: 80-7357-026-2, s. 172

<sup>2</sup> Moulisová, M., Zoubková, I. Kriminologie a prevence kriminality. Praha: Armex Publishing s.r.o., 2004 ISBN: 80-86795-05-5, s. 129

veřejnosti o možnostech ochrany osob a majetku. Filozofií policejní preventivně informační činnosti je snaha o další přibližování českého ozbrojeného bezpečnostního sboru a jeho práce nejširší veřejnosti.<sup>1</sup>

Na úrovni policejního prezidia ve struktuře skupiny pro styk s veřejností je koordinátor preventivní činnosti Policie ČR, který poskytuje metodickou pomoc policejním útvarům, samostatně zajišťuje přednáškovou a konzultační činnosti pro veřejnost, podílí se na informování veřejnosti prostřednictvím médií s celostátní působností. Na úrovni policejních správ krajů a správy hlavního města Prahy, pracují krajští koordinátoři preventivních činností. Jejich práce spočívá v metodickém působení na úseku prevence a jsou kontaktními osobami mezi kraji a policejním prezidiem.

Jednou ze základních povinností preventivně informačních skupin je zohledňovat při své činnosti všechny aspekty ovlivňující bezpečí občanů, odhalovat příčiny a reagovat na okolnosti, které tvoří nežádoucí bariéry mezi policií a veřejností. Pokyn dále vymezuje povinnost pracovníků skupiny vycházet při své činnosti i z potřeb jednotlivých služeb policie a z celkové bezpečnostní situace v teritoriu.

PIS působí v oblastech informační, poradenské, prezentační, analytické a dokumentační a zajišťují zejména úkoly na úseku styku s médii, dále v oblasti styku s veřejností, působí v rámci rozvoje spolupráce s orgány státní správy a samosprávy v jednotlivých regionech a podílejí se na analytické a signalizační činnosti.

S prevencí dále souvisí i projekt „Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám“, který je strategickým materiálem, jenž předepisuje závazný, dlouhodobý souhrn jednotlivých postupů a činností Policie ČR při své práci ve vztahu k menšinám v České republice. Jedná se o vládní dokument. Plnění plánů a dosahování stanovených cílů vyplývajících z jeho obsahu je vládou kontrolováno a o jeho realizaci je ministr vnitra povinen předkládat vládě zprávy ve stanovených termínech. Tento projekt bude dále popsán v následující podkapitole.

---

<sup>1</sup> Zapletal, J. a kolektiv. Prevence kriminality. 3. vyd. Praha: PA ČR. 2008 ISBN: 978-80-7251-270-6, s. 77, 78

### 3.3. Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám v ČR

První z řady těchto dokumentů pod názvem „Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k etnickým a národnostním menšinám v ČR“ (dále jen Strategie), byl vypracován ministerstvem vnitra dne 5. srpna 2002 na základě usnesení vlády ČR č. 761. Jednalo se o koncepci, na kterou navazovaly další „Strategie“. Přijetí vypracované Strategie vládou bylo odpovědí na společenskou objednávku strategického dokumentu týkajícího se policejní práce ve vztahu k etnickým a národnostním menšinám, reakcí na zvýšený příliv cizinců, migrantů a žadatelů o azyl do ČR, reakcí na nutnost přispět k integraci romské komunity v ČR, reakcí na rizika a výzvy, jež etnicky národnostně pestrá společnost klade na státní správu a práci policejních sborů a neposlední řadě i reakcí na výzvy mezinárodních organizací, požadujících zapojení členů etnických a národnostním menšin do práce policejního sboru.<sup>1</sup>

Dne 22. ledna 2003 byla strategie pod názvem „Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám“ schválena usnesením vlády České republiky č. 85. Strategie definuje principy policejní práce ve vztahu k osobám či komunitám osob, které se odlišují na základě etnických, rasových, náboženských či obecně kulturních zvláštností. Strategie se ve svých záměrech vztahuje na příslušníky národnostních menšin v ČR. Ve vztahu k národnostním menšinám v ČR je Strategie cílena především na příslušníky romské komunity, neboť kulturní odlišnost příslušníků ostatních národnostních menšin na území ČR se ve vztahu k práci policie obvykle neprojevuje.

Strategie respektuje celosvětový trend v policejní práci, kterým je upřednostňování prevence před represí. Represe systémově neřeší problém kriminality, pouze minimálně ovlivňuje příčiny a podmínky, které výskyt sociálně-patologických a protispolečenských jevů přinášejí, nereaguje uspokojivě na vzájemnou souvislost mezi příčinami, podmínkami a následky trestné a jiné protispolečenské činnosti a nedokáže pozitivně a v předstihu řešit konfliktní potenciály. Uplatňování pouhé represe znamená, že tyto souvislosti nejsou systémově řešeny a cíleně odstraňovány; kromě nízké účinnosti je dále represe charakterizována vysokou finanční náročností. Prevence je pro

---

<sup>1</sup> Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám, 2002. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2003, s. 5

společnost sice vždy levnější, není však sama o sobě laciná. Vyžaduje značné investice, které zpravidla nejsou návratné ihned, nýbrž až s odstupem několika let. Je potřebné investovat do lidského potenciálu a technického zázemí nezbytného pro zahájení a rozvoj této praxe. Velkou investicí je i primární důvěra vložená do budoucích výsledků preventivních aktivit.

Strategie preferuje proaktivní mechanismy ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám a ve svých záměrech podporuje tendenci, aby Policie ČR, stejně jako policejní sbory jiných demokratických zemí, naplňovala své základní poslání dané normativními právními akty stále více cestou prevence. Strategie ve shodě se závazným pokynem policejního prezidenta č. 68 ze dne 3. dubna 2002, kterým se stanoví zásady preventivní činnosti Policie ČR, usiluje o tvorbu preventivních programů orientovaných na potřeby klienta, zejména na místní úrovni - ve shodě s moderním pojetím práce policejních složek jako služby veřejnosti tzv. „community policing“.

Community policing je označení pro jednu z možných metod policejní práce založené na profesionálním a k veřejnosti vstřícném výkonu služby. Smyslem této metody je zapojit veřejnost do policejní práce a naopak policii a policisty do věcí veřejných. Tato metoda je považována za filozofii policejní práce. Klade důraz na místní znalost policisty v lokalitě, ve které slouží. Jednotlivé postupy jsou založené na spolupráci policie, veřejnosti, samosprávy a místních organizací a institucí. Na otevřené, partnerské komunikaci, sdílení společných problémů v oblasti kriminality, v hledání a přijímání společných řešení. Všechny tyto postupy jsou zaměřené na předcházení škodám a následkům kriminálního a rizikového chování nebo na předcházení recidivě takového chování.<sup>1</sup> Hlavním cílem celé této filozofie je předcházet protiprávnímu jednání, tedy prevence kriminality. Kriminalita, která se nestala, je ze všech „nejlepší“.

Do současné doby byla „Strategie“ dvakrát aktualizována. U první aktualizaci pro léta 2006 – 2007, která byla schválena usnesením vlády České republiky č. 49 ze dne 11. ledna 2006, byl pozměněn název na „Strategie pro práci PČR ve vztahu k menšinám pro rok 2006-2007“. Třetí aktualizace předmětné strategie s názvem „Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2008

---

<sup>1</sup> Pospíšilová, K., Veselá, M. Community policing: manuál pro uniformovanou policii. Praha: Společně k bezpečí o. s., 2008, s. 58

– 2012“, byla vládou ČR schválena usnesením ze dne 9. dubna 2008 č. 384 a v současné době je Policií ČR realizována.

Cílem Strategie je:<sup>1</sup>

- *zvyšovat prestiž policejní práce, přispívat ke kladnému hodnocení policie a její pozitivní image v očích veřejnosti*
- *vytvořit institucionální rámec preventivních policejních aktivit orientovaných podle potřeb klienta, které by v problematice vztahu policie a etnických a národnostních minorit představoval ekvivalent represivního pojetí policejní práce*
- *zpracovat problematiku týkající se národnostních a etnických menšin do systému celoživotního vzdělávání policistů*
- *vypracovat mechanismy pro zaměstnávání příslušníků národnostních menšin u Policie ČR*
- *vytvořit mechanismy, které by Policii ČR umožnily efektivní práci ve vztahu k menšinovým komunitám*
- *realizace reprezentativního výzkumu, který by zmapoval problematiku vztahu Policie ČR a etnických a národnostních menšin ve společnosti; identifikace problémových oblastí vztahu Policie ČR a národnostních a etnických menšin*

### **3.4. Program prevence kriminality a extremismu „Úsvit“**

Program prevence kriminality a extremismu pod názvem „Úsvit“ vznikl v roce 2009 a v současné době je jedním z komplexních programů, které jsou součástí projektu „Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2012 až 2015“. Na jeho realizaci se kromě Policie ČR podílí samospráva, obecní policie, místní neziskový sektor a obyvatelé sociálně vyloučených lokalit. Cílem je zlepšení bezpečnosti a veřejného pořádku v sociálně vyloučených lokalitách. Mezi další cíle jmenovaného programu patří podpora nerepresivních metod práce Policie ČR, eliminace sociálně rizikových jevů a prevence útoků páchaných extrémistickými seskupeními. Hlavní

---

<sup>1</sup> Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám, 2002. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2003, s. 5

zásadou tohoto programu je zaangažování obyvatel sociálně vyloučených lokalit na zlepšení situace.

Poprvé byl program „Úsvit“ odzkoušen v roce 2009 v Mostě, v lokalitě Chánov. V roce 2010 byl rozšířen do dalších sociálně vyloučených lokalit měst Most, Litvínov, Děčín, Obrnice, Trmice, Kladno, Ostrava, Karviná, Havířov a Orlová.

Součástí programu jsou osvědčená a úspěšná preventivní opatření, mezi která patří:<sup>1</sup>

- **asistent prevence kriminality:** asistent městské policie pro oblast veřejného pořádku z řad dlouhodobě nezaměstnaných a obtížně zaměstnatelných obyvatel sociálně vyloučené lokality
- **romský mentor:** sociální pracovník pomáhající vykonat soudem uložený alternativní trest obecně prospěšných prací a působit proti jeho přeměně na trest odnětí svobody
- **prevence zadlužování a vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti:** vzdělávání strážníků městské policie a příslušníků Policie ČR v oblasti výkonu služby v sociálně vyloučených lokalitách a etnicky odlišných komunitách
- **technická opatření zvyšující bezpečí obyvatel sociálně vyloučené lokality:** kamerové monitorovací systémy, bezpečnostní dveře, mříže apod. ve společných částech domů

Jmenovaní se snaží preventivně působit v oblasti veřejného pořádku u obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Dalším cílem asistenta prevence kriminality je snížení počtu spáchaných trestných činů i přestupků v sociálně vyloučené lokalitě, zajištění vymahatelnosti práva, prevence sousedských sporů, bagatelní protiprávní činnosti, především latentní kriminality (lichvy, kuplířství, distribuce drog, obchodu s lidmi, kriminality mládeže atd.), kterou se policii daří, z důvodu neochoty svědků a obětí ke spolupráci, jen velmi obtížně odhalovat.

Asistent prevence kriminality je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Není strážníkem ani čekatelem, ale plní úkoly, které nejsou dle zákona

---

<sup>1</sup> III. Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2012 až 2015. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2011, s. 26

o obecní policii svěřeny výhradně strážníkovi nebo čekateli. Mezi hlavní přednosti asistenta by měla patřit dobrá znalost prostředí dané sociálně vyloučené lokality a vztahy mezi jejími obyvateli.<sup>1</sup>

Ministerstvo vnitra zpracovala, na základě kladných hodnocení projektu ze strany samospráv obcí, tříletý individuální projekt Asistent prevence kriminality. Projekt byl v březnu 2011 podpořen z prostředků EU (Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost). V rámci projektu je zaměstnáno 50 asistentů v 10-ti sociálně vyloučených lokalitách Moravskoslezského, Ústeckého a Středočeského kraje. Součástí projektu je tvorba metodiky činnosti asistenta a vytvoření akreditovaného vzdělávacího kurzu. Prioritou dalšího období bude vyšší míra spolupráce Policie ČR, zejména místních útvarů a územních odborů či specialistů Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu, jak to předpokládá návrh „Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na roky 2011 - 2015“. Úzká spolupráce je předpokládána i s odborem pro sociální začleňování v romských lokalitách Úřadu vlády ČR.

### **3.5. Projekt Střední policejní školy MV v Holešově**

Vzdělávání národnostních menšin na Střední policejní škole MV v Holešově vzniklo v rámci projektu „Policie pro všechny“, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem prostřednictvím Operačního programu „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“ a státním rozpočtem České republiky. Projekt je zaměřen na vzdělávání žáků národnostních menšin, ale i na přípravu na přijímací řízení, ke střednímu vzdělávání s maturitní zkouškou ve čtyřletém denním studiu ve studijním oboru „Bezpečnostně právní činnost“ ve Vyšší policejní škole a Střední policejní škole MV v Holešově.

Ve škole byl projekt zahájen v roce 2007 a je realizován na základě schváleného projektu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Hlavním cílem projektu je, aby absolventi nastoupili k Policii ČR, případně do dalších bezpečnostních sborů či orgánů veřejné správy.

---

<sup>1</sup> 3. Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2012 až 2015. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2011, s. 27

Další cíle projektu jsou:

- v rámci přípravy na přijímací řízení ke vzdělávání ve Vyšší policejní škole a Střední policejní škole MV v Holešově oslovit příslušníky národnostních menšin,
- zapojit rodiny studentů do projektu,
- zapojit Radu vlády ČR pro národnostní menšiny a další subjekty zabývající se problematikou národnostních menšin,
- individuální péče o studenty,
- průběžné vytváření vztahu k práci u Policie ČR,
- popularizovat práci Policie ČR a navození pozitivní motivace pro výběr povolání.

V současné době se ve škole vzdělává 54 studentů z 12 národnostních menšin. Projekt je určen pro žáky národnostních menšin s velmi dobrým prospěchem, kteří nevytvářejí samostatnou třídu, ale v rámci školního kolektivu jsou plně integrováni. Dosavadní zkušenosti potvrzují, že studenti národnostních menšin zařazených do projektu nemají v kolektivu ostatních studentů problémy se začleněním.<sup>1</sup>

Otázkou je, jestli má tento projekt nějakou budoucnost, vezmeme-li v potaz současnou situaci personální politiky u Policie ČR, kdy je vyhlášen tzv. „stop stav“ a v rámci celého resortu se z finančních důvodů nepřijímají žádní uchazeči.

### **3.6. Změny legislativy – systémové změny**

Jedním z hlavních předpokladů prevence kriminality je kvalitní zákonná úprava a její kvalifikovaná aplikace a využívání. V procesu schvalování nových zákonů je vždy žádoucí se ptát i na to, jak mohou ovlivnit vývoj kriminality. Například v oblasti hospodářské kriminality je významným předpokladem prevence kvalitní zákonná úprava nejen v trestním zákoníku, ale i v oblasti práva obchodního, finančního a správního. Pokud budou tyto úpravy nepřehledné, komplikované a budou mít řadu mezer nebo rozporů, které připouštějí více interpretací, bude vznikat právní prostředí, v němž se hospodářské kriminalitě bude dařit. Proto je důležité vše řádně promyslet

---

<sup>1</sup> <http://www.spshol.cz> – Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově

a vypracovat taková ustanovení, která by působila kriminogenně a v oblasti preventivního působení byla určitá, srozumitelná a snadno kontrolovatelná.

Základní povinností státu je postarat se o to, aby byly zákony a ostatní právní normy řádně dodržovány a respektovány, k čemuž má stát k dispozici soustavu kontrolních institucí a mechanismů. Pokud budou náležitě fungovat, vznikne společenské klima příznivé pro dodržování zákonů a zamezí se vzniku nepříznivého klimatu souvisejícího se zamořováním společnosti kriminalitou.<sup>1</sup>

K systémovým změnám musí dojít nejen ve státních institucích, ale i v dalších oblastech a společenských komunitách, jako jsou obce, jednotlivé podnikatelské subjekty, kluby, církve, školy, rodiny i jednotliví občané. V prevenci kriminality má dominantní roli občanská společnost, která tvoří stát. Princip demokratického právního státu, podle něhož *„je dovoleno vše, co není zákonem zakázáno“*<sup>2</sup>, zároveň vyžaduje, aby bylo zákonem zakázáno dostatečné množství jednání, které škodí společnosti. Právní řád, který má v normativním systému zvláštní postavení, vychází z kultur naší společnosti a z jejího hodnotového systému.

K legislativním změnám musí dojít především v trestním právu, kdy jeho zákony obsahují řadu mezer nebo rozporů, které připouštějí více interpretací. Otázkou je i snížení hranice trestní odpovědnosti ze současných 15 let věku pachatele. Společnost je v posledních letech svědkem narůstajícího počtu případů, kdy jsou pachateli zvláště závažných zločinů ještě nezletilci a proto se jeví jako nutnost snížení věkové hranice trestní odpovědnosti oproti stávajícímu stavu nebo alespoň posunutí věkové hranice dolů u těch nejtěžších trestných činů, jako je vražda, mučení, úmyslné ublížení na zdraví, či znásilnění. Jejich změnou a důsledným uplatňováním by se mohlo páčání trestných činů znemožňovat nebo alespoň znesnadňovat a tím vytvářet prostředí, ve kterém se kriminalitě dařit nebude.

---

<sup>1</sup> Novotný, O., Zapletal, J., a kolektiv, Kriminologie. 2. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004 ISBN: 80-7357-026-2, s. 175

<sup>2</sup> Z. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších ústavních zákonů, čl. 2 odst. 3

## 4. Kazuistika

V empirické části bude popsáno několik případů a osudů delikventů, se kterými jsem se osobně setkal během přímého výkonu na pozici dozorčí služby. V jednotlivých případech se nejedná o anamnestické vyšetření, které s ohledem na rozsah práce nelze provést, ale pouze o přiblížení jednotlivých případů týkajících se tématu, aby posloužily jako názorná ukázka kriminality národnostních menšin.

### 4.1. Jednotlivé kazuistiky

#### David L., 23 let

Jedná se o romského chlapce žijící v severní části Brna, kde se nachází velké množství socio-kulturně znevýhodněných rodin. Již ve svých 13 letech začal poprvé krást. Ke krádežím byl „vyučen“ svými rodinnými příslušníky. Zpočátku se jednalo o drobné krádeže v obchodních domech, po zajištění ze strany bezpečnostní služby byl předán policii, která ho po zpracování přestupkového jednání následně předala rodičům. Ještě jako mladistvý byl opakovaně zadržen ze strany policie pro trestný čin dle ustanovení § 205 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku, tj. krádež na osobě, kdy ženám různého věku, ale nejčastěji seniorkám, strhával zlaté řetízky z krku. S ohledem na věk, byl po několika soudech, ze kterých vyvázl s podmínkou, umístěn do dětského diagnostického ústavu se školou k vykonání nařízené ochranné výchovy. Zde dokončil základní devítileté vzdělání. Přesto se dále stával klientem policie, z ústavu opakovaně utíkal a dále se dopouštěl různých krádeží.

V 16 letech poprvé zkusil drogy. V současnosti již pravidelně užívá pervitin nebo heroin. Ve 20 letech strávil poprvé měsíc na vazbě. Dostal 100 hodin veřejně prospěšných prací, které neodpracoval a proto mu byly hodiny převedeny na nepodmíněný trest odnětí svobody, který vykonal ve vazební věznici Brno-Bohunice. Po jeho návratu z výkonu trestu se jeho kriminalita začala stupňovat. Dopustil se opakovaně vloupání do bytů a rodinných domků, kde kradl to, co se dalo rychle zpeněžit a mohl si tak koupit další dávku drogy.

Koncem února roku 2012 v Brně na ul. Křenová vstoupil David L. do prodejny tabáku, nejprve si koupil tabák v hodnotě 52,- Kč, kdy na zaplacení použil bankovku v nominální hodnotě á 1.000,--Kč. Jelikož prodavačka neměla drobné peníze na rozměnění této bankovky, šla ji rozměnit do herny, která se nachází přes silnici, naproti prodejně. Když se do prodejny vrátila a dala Davidovi L. zpátky zbytek peněz, tak tento najednou začal tvrdit, že poškozené dal bankovku v nominální hodnotě á 2.000,--Kč a dožadoval se vrácení ještě tisíce korun, toto však poškozená odmítla s tím, že od něj dostala jen 1.000,- Kč. Jmenovaný se rozčílil a řekl jí, že ho okradla a cikány nikdo okrádat nebude. Hned poté ji začal fyzicky napadat, a to tak, že ji několikrát udeřil pěstí do oblasti hlavy, přičemž poškozenou zatlačil do prostoru skladu, který se nachází za prodejním pultem, kde začal poškozenou fyzicky napadat pěstí. Poté poškozené řekl, že ji zabije, jestli mu nevydá všechny peníze. Neustále ji fyzicky napadal pěstí. Poškozenou zatlačil zpátky do prostoru skladu, tam jí řekl, aby si lehla na zem, což poškozená ze strachu udělala. Když ležela na zemi, opětovně ji několikrát blíže nezjištěným způsobem udeřil do oblasti hlavy a zad. Poté si jmenovaný v prodejně vzal dvě igelitové tašky modré barvy a do těchto si naskládal láhve s alkoholem a různé tabákové výrobky. Z pokladny odcizil finanční hotovost a z prodejny odešel. Svým jednáním způsobil majiteli prodejny škodu odcizením ve výši 15.000,- Kč. Poškozené prodavačce způsobil tržné rány v oblasti hlavy a pohmoždění obličeje, což si vyžádalo hospitalizaci v Úrazové nemocnici v Brně.

V březnu 2012 byl komisařem 1. odd. OOK ÚO SKPV MŘ Brno vydáno usnesení dle § 160/1 trestního řádu, které si obviněný David L. osobně převzal. Komisař zahájil jeho stíhání pro zvlášť závažný zločin - loupež dle § 173/1 trestního zákoníku, na jmenovaného byl na Městské státní zastupitelství v Brně podán podnět k podání návrhu na vzetí obviněného do vazby, kdy v současné době čeká na soud ve vazební věznici Brno – Bohunice.

### **Angelika H., 21 let**

Jedná se o Romku, která vyrůstala v úplné rodině v centru města Brna, kde žila společně se svými rodiči a sourozenci. Je nejmladší z osmi dětí, matce je 59 let a nikdy nepracovala, stará se o výchovu dětí a fungování rodiny. Otec je v invalidním důchodu.

Sourozenci Angeliky H. nepracují, protože nemají dokončené ani základní vzdělání, vztah k práci je negativní a jsou častými „klienty“ policie. Pro špatný prospěch přestoupila Angelika H. do zvláštní školy. Zde však pokračovala ve špatném prospěchu a začala zanedbávat docházku. Zvláštní školu absolvovala jen s velkými problémy a ukončila ji v sedmé třídě. Ještě jako nezletilá byla Angelika H. opakovaně přistižena při krádeži v obchodních domech, kde se dopouštěla krádeží různého zboží.

Ke krádežím byla naváděna staršími sourozenci, kteří spoléhali na beztrestnost nezletilé. Toto však Angelika nikdy nedosvědčila a protiprávní jednání nebylo sourozencům pro nedostatek důkazů ze strany policie prokázáno.

Od ukončení školy až do současné doby nikde nepracovala, prostředky na živobytí si obstarávala různými krádežemi. V 19-ti letech začala užívat pervitin, na kterém již byla poslední rok silně závislá. Užívala ho několikrát denně. Její krádeže eskalovaly, aby měla finanční prostředky na drogy. Za opakované krádeže byla v roce 2011 pravomocně odsouzena k trestu odnětí svobody ve výši 5 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 12 měsíců. I přes tento trest jmenovaná ve svojí protiprávní činnosti pokračovala.

Angelika H. byla přistižena začátkem ledna 2012 v obchodním domě Tesco na ul. Dornych v Brně při krádeži zboží, kde odcizila různou drogerii v celkové hodnotě 1.450,- Kč. Se zbožím prošla bez zaplacení přes pokladní zónu, za kterou byla následně zadržena pracovníkem bezpečnostní služby. Angelika H. se výše uvedeného jednání dopustila i přes to, že byla za přečin krádeže dle ustanovení § 205 odst. 2 trestního zákoníku rozsudkem Městského soudu Brno pravomocně odsouzena. Zboží bylo vráceno zpět do prodeje v nepoškozeném stavu. Jmenovaná byla podle § 76 odst. 1 trestního řádu zadržena na základě souhlasu městského státního zástupce. Angelice H. byl předán záznam o sdělení podezření dle ustanovení § 179b odst. 3 trestního řádu z přečinu krádež dle ustanovení § 205 odst. 2 trestního zákoníku a rozsudkem Městského soudu v Brně byla pravomocně odsouzena nepodmíněně na 15 měsíců k výkonu trestu. Přes odvolávání byl trest potvrzen a v současnosti je vykonáván.

### **Vasil O., 37 let**

Jedná se o občana ukrajinské národnosti, jeho matka je Češka, která se provdala za občana bývalého Sovětského svazu. Vasil O. se narodil v České republice, s rodiči několik let pobýval i na Ukrajině. Ukončil středoškolské vzdělání v oboru ekonomika. Jeho otec byl vlivným podnikatelem, obchodoval s ojetými vozy, které vozil ze západu na Ukrajinu. Tuto činnost po otci začátkem 21. století převzal, v prvních letech jeho podnikání se mu dařilo. Svoje obchody rozšířil i do České republiky, kde bydlí v současnosti celá jeho rodina. Následně začal mít finanční problémy a to byl začátek jeho kriminální kariéry. Svoji činnost přeorientoval na uzavírání úvěrových podvodů.

Policejní komisař ÚO SKPV Brno-město podle § 160 odst. 1 trestního řádu koncem roku 2011 zahájil trestní stíhání Vasila O. jako obviněného ze spáchání přečinu - úvěrový podvod dle ustanovení § 211 odst. 1,4 trestního zákoníku, kterého se dopustil jmenovaný tím, v autobazaru v Brně uzavřel se společností GE Money Multiservis, a.s., smlouvu o úvěru, na základě které mu byl téhož dne poskytnut úvěr ve výši 350.000,- Kč, na nákup osobního motorového vozidla zn. Škoda Octavia, v prodejní hodnotě 400.000,- Kč. Do úvěrové smlouvy uvedl vědomě nepravdivé údaje týkající se jeho zaměstnavatele, za kterého označil společnost, kdy jeho měsíční příjem měl činit 35.000,- Kč, ačkoliv v dané době ve společnosti nepracoval, neboť firma na uvedené adrese neexistuje a ani na žádné jiné, nemá na MSSZ Brno hlášené žádné zaměstnance ani jednatele. Smlouvu již uzavíral s vědomím, že poskytnutý úvěr nebude následně schopen s ohledem ke své špatné finanční situaci řádně splácet, kdy po uzavření smlouvy uhradil pouze dvě splátky v celkové výši 18.000,- Kč a dále již splátky nehradí, čímž společnosti GE Money Multiservis, způsobil škodu ve výši 332.000,- Kč. Jmenovaný si převzal usnesení a je stíhán na svobodě. V současné době je vedeno soudní řízení.

### **Nguyen H., 39 let**

Jmenovaný je občanem Vietnamské socialistické republiky, v České republice žije 13 let. Se svojí rodinou bydlí v městské části Brno – Slatina, má dvě děti, které se zde narodily a navštěvují v místě bydliště základní školu.

V současné době je stíhán jako obviněný ze spáchání přečinu porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268/1 trestního zákoníku, kterého se měl dopustit tím, že koncem roku 2011, v prostoru velkoobchodní tržnice na ulici Olomoucká v Brně, skladoval a nabízel k prodeji v kovovém přepravním kontejneru textilní zboží, obuv, kabelky a opasky, neoprávněně označené níže uvedenými ochrannými známkami: ADIDAS, ARMANI, BENCH, DC SHOES, Dolce Gabbana, Ed Hardy, Lacoste, Levis, Louis Vuitton, Nike a Puma. Celkem zajištěno 2.450 ks zboží.

Jmenovaný Nguyen H. věděl, že uvedené výrobky jsou neoprávněně označeny slovním a grafickým vyobrazením, které je chráněné ochrannými známkami, k nimž mají výhradní práva další obchodní subjekty, a že prodávané zboží je takto označeno a prodáváno neoprávněně a jednal tak v rozporu s § 8 odst. 2 zák. č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách, neboť výlučné právo užívat ochrannou známku ve spojení s uvedenými výrobky přísluší výše uvedeným společnostem, čímž poškodil oprávněné zájmy majitelů ochranných známek. Bylo vyhotoveno usnesení dle § 160/1 trestního řádu, usnesení si jmenovaný převzal a v současné době je stíhán na svobodě.

## **4.2. Shrnutí**

Uvedenými příklady jsem chtěl alespoň trochu nastínit situaci a kriminalitu, s jakou se setkávám jako zaměstnanec Policie ČR v souvislosti s národnostními menšinami.

V prvních dvou kazuistikách je patrný vliv prostředí a sociální vyloučení, které dovedlo aktéry k protiprávnímu jednání. Objevují se zde i sociálně patologické jevy, které hrály hlavní roli v páchání kriminality. Oba aktéři užívají drogy a krádežemi se snažili řešit svoji finanční situaci. U obou romských recidivistů je na jakoukoli prevenci již pozdě. Otázkou zůstává, jestli dojde k nápravě a k resocializaci osob během pobytu ve výkonu trestu. Na tuto odpověď si budeme muset několik měsíců či let počkat. Prognóza na jejich resocializaci a návrat zpět do společnosti, aniž by se dále dopouštěli páchání trestné činnosti, je velmi nejistá.

V případě osoby Nguyena H. je možnost na nápravu vyšší. Už jen fakt, že v posledních několika letech došlo na základě represivního tlaku ze strany orgánů činných v trestním řízení k určitému poklesu zájmu konečných prodejců o plagiáty značek a zboží, u nichž nelze věrohodně doložit jejich původ.

I u občana ukrajinské národnosti je velká šance na jeho řádnou resocializaci a návrat k legálnímu podnikání. Jmenovaný má snahu o urovnání svojí pohledávky díky pomoci rodiny. Důvodem jeho protiprávního jednání byl nezdár v podnikání, který ho dovedl na špatnou stranu zákona.

## ZÁVĚR

Národnostní menšiny jsou nedílnou součástí české společnosti, podrobnosti menšinové politiky upravuje zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin. Podle uvedeného zákona jsou na území ČR tyto národnostní menšiny: bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, rakouská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská a ukrajinská. Kriminalita národnostních menšin či etnických minorit nepochybně souvisí se sociálním vyloučením, socializací a migrací. Jedním ze základních kroků k ovlivňování a ke snižování trestné činnosti minorit by měla být v první řadě snaha zlepšit jejich nepříznivý sociální status tak, aby byl srovnatelný s majoritou.

Vláda ČR se snaží vytvářet takové prostředí, které podporuje rozvoj multikulturní a tolerantní společnosti. S problematikou kriminality národnostních menšin se Česká republika ve zvýšené míře setkává po politických změnách od roku 1989. Snaha státu aktivně a zodpovědně se zabývat kriminalitou menšin musí být založena na koordinovaném postupu všech státních orgánů, nejen ze strany Policie, ale i orgánů územní i zájmové samosprávy a na podpoře ze strany dalších subjektů zabývajících se touto problematikou. Její realizace předpokládá široké zapojení nevládních a dalších organizací občanské společnosti.

Policie ČR se snaží vytvářením strategií pro práci Policie ČR s menšinami, spoluprací se subjekty mimo Policii ČR a uskutečňováním dalších projektů jako je přijímání příslušníků menšin k Policii ČR, vytvořením skupiny styčného důstojníka a zaváděním funkce asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách a dalšími aktivitami, projekty, programy, strategií a opatřením v problematice menšin, které jsem shrnul v příslušné kapitole, zajistit respektování menšinových odlišností a preventivně působit na společnost v České republice v oblasti diskriminace, rasismu, xenofobie a extremismu.

I když výsledky posledního sčítání lidu v roce 2011 hovoří jinak, je pro Českou republiku specifické silné zastoupení romské menšiny. Práce v oblasti prevence menšin ze strany Policie ČR se především týká problematiky této menšiny. Příslušníci této minority jsou evidováni jako pachatelé trestných činů častěji, než by to odpovídalo

jejich početnímu zastoupení v populaci našeho státu. Toto je patrné i na činnosti jednotlivých subjektů, se kterými Policie ČR v okruhu problematiky menšin spolupracuje. Zásadním faktorem u kriminality nejen romského etnika je zaměření se na vzdělání příslušníků menšin. Řešení spočívá v motivaci ke vzdělání dětí již v předškolním věku. Neméně důležité je i seznamovat děti majoritní společnosti s odlišností kultur jednotlivých národnostních menšin, s jejich zvyky, tradicemi, s tématem jako je rasismus, xenofobie apod. To jediné může přispět ke změně postoje většinové společnosti, k větší toleranci a odbourávání předsudků vůči minoritám.

Vztah minority a majority je záležitostí celé společnosti a dotýká se nás všech. Policie České republiky si zvolila cestu, která zahrnuje zejména implementaci státních projektů, programů, strategií a opatření v problematice menšin, které jsem shrnul v příslušné kapitole. Je to cesta, která vede k postupnému vytváření harmonického soužití minority a majority v České republice. V práci jsou uvedeny veškeré aktivity Policie České republiky, které mají přispívat ke stálému zlepšování spolupráce a vztahu mezi menšinami v České republice a Policíí České republiky, k zajištění rovného postavení menšin ve společnosti, předcházení diskriminace, extremistických projevů a potlačení xenofobie ve společnosti v České republice. Jedná se o záslušnou práci nejen jednotlivých policistů, ale i managementu Policie ČR a všech organizací a osob, které se na této činnosti podílejí. Z uvedených projektů, strategií, programů a opatření Policie ČR vyplývá snaha o minimalizaci negativního chování majoritní společnosti vůči společnosti minoritní v České republice. Nezanedbatelná je i snaha o účast a zapojení příslušníků menšin při realizaci těchto záměrů.

Represe oproti prevenci neřeší systémově problém kriminality, nereaguje uspokojivě na vzájemnou souvislost mezi příčinami, podmínkami a následky trestné činnosti a nedokáže pozitivně a v předstihu řešit konfliktní potenciály. Uplatňování pouhé represe znamená, že tyto souvislosti nejsou systémově řešeny a cíleně odstraňovány. Nejlepším a nejlevnějším řešením kriminality národnostních menšin je její prevence. Podstatná je i dlouhodobá úloha státních složek. Masivní nasazení policejních sil problémy pouze dočasně zmenšuje a odkládá na pozdější dobu. Z dlouhodobé perspektivy nic neřeší, právě naopak.

## RESUMÉ

Bakalářská práce pojednává o kriminalitě národnostních menšin a o preventivních programech Policie ČR. Kriminalita menšin je v současné době velmi aktuální téma. V úvodu práce je vysvětlen pojem „národnostní menšiny“, objasněna současná demografická situace menšin podle posledního sčítání Českého statistického úřadu v roce 2011, která je srovnávána s předchozími výsledky za rok 1991 a 2001. V první kapitole jsou uvedeny nejdůležitější dokumenty, které se vztahují k problematice národnostních menšin a to jak mezinárodní deklarace, úmluvy a evropské předpisy, tak dokumenty české legislativy.

Druhá kapitola se věnuje obecně charakteristice kriminality národnostních menšin v České republice, jsou zde uvedeny typické druhy trestných činů pro jednotlivé národnostní menšiny. Pro romskou menšinu je charakteristická majetková kriminalita, pro nově vznikající vietnamskou menšinu je to spíše hospodářská kriminalita vyplývající z jejich způsobu obživy, kdy se jedná o trestné činy související s právy k ochranné známce. Českou veřejností je nejvíce negativně vnímána kriminalita romské národnostní menšiny. Jedná se hlavně o krádeže prosté, kapesní, ale i závažnější druhy trestné činnosti, jako jsou loupežná přepadení. Dále jsou uvedeny faktory, jako je sociální vyloučení, které ovlivňuje kriminalitu menšin.

Ve třetí kapitole jsou shrnuty preventivní projekty, programy, strategie a opatření Policie ČR, které mají přispívat ke stálému zlepšování spolupráce a vztahu mezi menšinami v České republice a Policií České republiky.

V empirické části bylo popsáno několik případů a osudů delikventů týkajících se tématu, které posloužily jako názorná ukázka kriminality národnostních menšin. Případy byly následně shrnuty a vysvětleny důvody protiprávního jednání.

## **ANOTACE**

Ludka Tomáš. Kriminalita národnostních menšin a její prevence z hlediska práce Policie ČR (Bakalářská práce), Brno: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Institut mezioborových studií Brno, 2012, s. 59

Tato bakalářská práce se zabývá kriminalitou národnostních menšin a zejména její prevencí z hlediska práce Policie ČR. Bakalářská práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola pojednává o charakteristice národnostních menšin v ČR. Druhá kapitola se věnuje kriminalitě národnostních menšin, třetí kapitola se zabývá preventivními programy a rolí Policie ČR v multikulturní společnosti. Ve čtvrté kapitole jsou nastíněny kazuistiky, které slouží jako názorná ukázka kriminality národnostních menšin.

### **Klíčová slova:**

Kriminalita, menšina, majorita, minorita, multikulturní výchova, prevence, vyloučení, výchova, zákon.

## **ANNOTATION**

Ludka Tomáš. Crime of national minorities and its prevention in terms of police work (Bachelor work), Brno: University of Tomas Bata in Zlin, Institute of Interdisciplinary Studies Brno, 2012, s. 59

This thesis deals with the crime of national minorities and in particular its prevention in terms of police work. The thesis is divided into four chapters. The first chapter discusses the characteristics of national minorities in the country. The second chapter deals with the crime of ethnic minorities, the third chapter deals with preventive programs and the role of policing in a multicultural society. The fourth chapter outlines the case studies that serve as a demonstration of national minorities in crime.

Keywords:

Crime, education, exclusion, law, majority, minority, multicultural education, prevention.

## Seznam použité literatury

### *Prameny:*

- 1) Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava, ve znění pozdějších ústavních zákonů.
- 2) Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších ústavních zákonů.
- 3) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- 4) Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin.
- 5) Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

### *Knihy:*

- 6) Bílek, P., Dufková, I., Uhl, P., Zlámal, J. Policie v multikulturní společnosti, Praha: Vyšší policejní a Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2003, 69 s.
- 7) Brož, M., Kintlová, P., Toušek, L. Kdo drží Černého Petra. Praha: Člověk v tísní o.p.s., 2007, 96 s. ISBN: 978-80-86961-27-9.
- 8) Budilová, L., Hirt, T. Policista v multikulturním prostředí: Informační manuál pro Policii ČR. Praha: MVČR, 2005, 100 s. ISBN: 80-903510-1-8.
- 9) Gabal, I., Čada, K., Snopek, J. Klíč k posílení integrační politiky obcí. Otevřená společnost, o.p.s., 2008.
- 10) Jára, M., a kolektiv. Sociální diskriminace pod lupou. Otevřená společnost, o.p.s., 2006.
- 11) Kuchta, J., Válková, H., a kolektiv. Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, 568 s. ISBN 80-7179-813-4.
- 12) Moulisová, M., Zoubková, I. Kriminologie a prevence kriminality. Praha: Armex Publishing s.r.o., 2004, 146 s. ISBN: 80-86795-05-5.
- 13) Mrázek, J.: Ochrana menšin z hlediska mezinárodního práva. Právník, 1993.
- 14) Novotný, O., Zapletal, J., a kolektiv. Kriminologie. 2. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, 451 s. ISBN: 80-7357-026-2.

- 15) Pavlíček, V., Hřebejk, J.: Ústava a ústavní řád České republiky. 1. vydání. Praha: Linde a.s., 1994. 501 s. ISBN: 80-85647-38-9.
- 16) Pospíšilová, K., Veselá, M. Community policing: manuál pro uniformovanou policii. Praha: Společně k bezpečí o. s., 2008, 60 s.
- 17) Průcha, J. Interkulturní psychologie. 3. vydání. Praha: Portál, 2010, 224 s. ISBN: 978-80-7367-709-1.
- 18) Sulitka, A. Národnostní menšiny v České republice. In: ŠIŠKOVÁ, T. Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník. 1. vydání. Praha: Portál, 1998, 208 s. ISBN 80 - 7178-285-8.
- 19) Šatava, L. Národnostní menšiny Evropy: encyklopedická příručka. 1. vydání. Praha: Ivo Železný, 1994, 385 s. ISBN: 80-7116-375-9.
- 20) Šámal, P. Trestní zákoník a naplňování funkcí a základních zásad trestního práva hmotného. Bulletin advokacie 10/2009.
- 21) Šámal, P., a kolektiv. Trestní zákoník I. §1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, 1303 s. ISBN 978-80-7400-109-3.
- 22) Toušek, L. Sociální vyloučení a prostorová segregace. [www.caat.cz](http://www.caat.cz), publikace
- 23) Zapletal, J. a kolektiv. Prevence kriminality. 3. vyd. Praha: PA ČR. 2008, 108 s. ISBN: 978-80-7251-270-6.

***Jiné zdroje:***

- 24) 3. Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2012 až 2015. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2011, 33 s.
- 25) Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám, 2002. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2003, 44 s.

***Internetové stránky:***

- 26) <http://www.epolis.cz>, slovníček pojmů – sociální exkluze (vyloučení)
- 27) <http://www.mezikulturnidialog.cz/Informace/romove-se-citi-byt-soucasne-cechy-proto-se-nehlasili-tak-casto-k-romske-narodnosti-mini-kumar-vishwanathan-.html>

- 28) <http://www.mighealth.net/cz/index.php/Romov%C3%A9>
- 29) <http://www.policie.cz/soubor/prezentace-npp-skpvc.aspx> - Základní statistické údaje o trestné činnosti v roce 2011
- 30) [http://www.scitani.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/predbezne\\_vysledky\\_scitani\\_lidu\\_domu\\_a\\_bytu\\_2011](http://www.scitani.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/predbezne_vysledky_scitani_lidu_domu_a_bytu_2011)
- 31) <http://www.spshol.cz> – Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově